Ἔτος Γ' 1886 — Ἐν Ἀθήναις 23 Μαρτίου — Ἀριθ. 108

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ διεκπεραίωσις τῆς «Ἑβδομάδος» ἀγοράζει τοὺς ἐξαντλημένας ἀριθμοὺς 3, 5, 6, 97 καὶ 98.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡμερολόγιον [illegible]
Ἐπὶ τῶν [illegible]
Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Ἡ κατάστασις τῆς Χίου ἐν ἔτει 1822.
Τὰ ἐν τῇ [illegible] διδάγματα.
Ἀνέκδοτα [illegible] Παροιμιόλογα συλλεγέντες ὑπὸ Φωτίου Χρυσανθοπούλου (Φωτάκου).
Βίου ὁδοὶ καὶ Ἐντυπώσεις.
Δόξα καὶ Ἔρως (Μυθιστόρημα).
Βιβλιοκρισίαι (Ἐπιστολαὶ Ἀδαμαντίου Κοραῆ.—Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας E. Heitz).
Περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς «Κυνουρίας».
Φιλολογικά.
Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων (Τὸ ψῦχος ἐν Ἀφγανιστάν.—Τὰ δριμύτατα ψύχη).
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις.—Λύσεις.—Λύται.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Νίκωνος ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΑ. 1826. Συνθήκη μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας ὅπως μεσιτεύσωσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΝΕΣΤΩΤΩΝ

Συνενώθητε πᾶσαι αἱ ἐθνικαὶ δυνάμεις, διότι, ἂν ἦλθεν ἡ στιγμὴ τοῦ κατακερματισμοῦ τοῦ Τουρκικοῦ κράτους, πάντως ἦλθε καὶ ἡ στιγμὴ τοῦ διὰ μαρασμοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἐὰν δὲν ἀγαπέμψῃ τοῦτο φαεινὴν ἔστω καὶ τελευταίαν ἀναλαμπὴν καὶ δὲν συνδυάσῃ τὸ θάρρος μετὰ τῆς φρονήσεως.

Ἐὰν οἱ Βούλγαροι ἀποπέμψωσι τὸν ἑτερόφυλον ἡγεμόνα των καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς ὧν ἐξήλθον Ῥωσσικοὺς κόλπους, τότε πιθανῶς θέλει ἀναβληθῇ ἐπί τινα ἔτι χρόνον ἡ ἐκτέλεσις τῶν τελευταίων τοῦ Μεγάλου Πέτρου θελήσεων, ἡ Ῥωσσία θέλει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεσθῇ διευθύνουσα τὰς κινήσεις τοῦ Μαυροβουνίου, τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς νεήλυδος Σερβίας, ἀναβάλλουσα τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν κάθοδον εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν περιπεπλεγμένων οὐσῶν πασῶν τῶν λοιπῶν δυνάμεων εἰς ἄλλας ἔριδας, ἡ κανονισθέντων ὁριστικώτερον τῶν ἀντιδώρων, δὲν θὰ ἔχῃ τοσούτους ἀντιπάλους. Ἐὰν ὅμως ὁ Γερμανὸς πράκτωρ τῶν Ἄγγλων μείνῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς Βουλγαρίας ὡς ἡγεμὼν καὶ διοικητὴς ἢ ὡς αὐτόκλητος Βασιλεύς, τότε βεβαίως οἱ τὴν Μαύρην διαπλέοντες θάλασσαν παραδόξων θεαμάτων θὰ γίνωσι θεαταί, ἴσως ἴσως δὲ τότε καὶ τῆς ὑπὸ Σλαύων περισφιγχθείσης Ῥουμανίας θὰ σημάνῃ ἡ προσχώρησις ἂν μὴ τὸ τέλος.

Ταῦτα ἀγγέλλουσιν οἱ τεράστιοι ῥωσσικοὶ ἐξοπλισμοί, ἡ πυρετώδης κατασκευὴ πολλῶν θαλασσίων καὶ ποταμίων σκαφῶν· ταῦτα σημαίνουσιν ἡ ἀποστολὴ πρὸς τὸ Μαυροβούνιον ὅπλων, ἡ ἔλευσις εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ῥωσσίζοντος Σερβικοῦ ὑπουργείου, καὶ ἡ γνωστὴ καὶ ἴσως ἡ τελευταία ῥωσσικὴ θωπεία πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἀνέκαθεν δεικνύει ὅτι προστατεύει ὅταν θέλῃ νὰ ἐπενέγκῃ αὐτῇ καίριον τραῦμα.

Μελετήσατε τὴν ἱστορικὴν περίοδον, εἰς ἣν ὁ *Ὀρλὼφ* ἔδωκε τὸ ὄνομά του.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα οἱ ἀκμαῖοι ἔν τε τῇ ἐνεργείᾳ καὶ τῇ πολιτικῇ ῥῶσσοι τεκταίνονται, οἱ μὲν Ἄγγλοι καὶ οἱ Ἰταλοὶ περιφρουροῦσι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ Σούδας μέχρι Καφηρέως, οἱ δὲ Γερμανοὶ καὶ Αὐστριακοὶ ἀπὸ τοῦ Καφηρέως μέχρι τῆς Χαλκιδικῆς!... ἐνῷ πολὺ φυσικώτερον θὰ ἦτο ἂν οἱ ἡνωμένοι οὗτοι στόλοι προσωρμίζοντο—ἐπ' εὐκαιρίᾳ μάλιστα τῆς πανηγύρεως—ἐν Τήνῳ!...

Ἀλλὰ τί θὰ πράξῃ ἡ Ἑλλάς; θὰ καταθέσῃ τὰ ὅπλα, ἀπαλείφουσα οὕτω τὸ ὄνομα αὐτῆς καὶ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν κρατιδίων ἐκείνων, ὧν τὴν θέσιν ὑπολογίζουσί πως κατὰ πᾶσαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ διατάραξιν; ἢ ἄνευ συνεννοήσεως πρὸς τὰς ἀντιρρωσσικὰς δυνάμεις, ὧν τὸ οὖς ἴσως ἀπεφράχθη ἤδη, θὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὴν Τουρκίαν προσελκύουσα πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς συνόροις καὶ διευκολύνουσα οὕτω τὴν κάθοδον;

Τοῦτο θὰ μᾶς διδάξῃ διὰ τῶν μέτρων καὶ τῶν συζητήσεών της ἡ συνερχομένη Ἑλληνικὴ Βουλή.

Παρασκευή, 21 Μαρτίου 1886.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Πολλὰ προσδοκῶνται ἐκ τῆς εὐφραδείας τῆς παρούσης Βουλῆς· νόμοι πρὸς ἐξεύρεσιν χρηματικῶν μέσων, νόμοι πρὸς εὐχερεστέραν σύνταξιν τοῦ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν στρατοῦ, καὶ ἄπειρα ἐπεισόδια τραγικὰ καὶ ἰδίως κωμικά, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ μειδίαμα δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς ἐκλεκτοὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ τὰς κρισιμωτάτας στιγμάς. Εἰς τὴν ἀπρόοπτον ταύτην πρόσκλησιν ὀφείλομεν τοὐλάχιστον τὴν κατάπαυσιν τῶν περὶ τῆς κηδείας τοῦ *Κοντοδιαβόλου* σχολίων καὶ τὴν ἀναστολὴν τῶν περὶ τῆς κυνοκτονίας καὶ περὶ λύσσης συζητήσεων.

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς θέλομεν μεταδίδει, χάριν ἰδίως τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητῶν ἡμῶν, ἀκριβῆ περίληψιν τῶν ἐν τῇ Βουλῇ ἐργασιῶν.

Τηλεγραφικῶς διετάχθησαν τὰ διάφορα στρατολογικὰ γραφεῖα νὰ ἑτοιμάσωσι τοὺς ὀνομαστικοὺς καταλόγους τῶν εἰς ἐπιστράτευσιν ὑποχρέων, διὰ τῆς προσκλήσεως τῶν ὑπολειπομένων ἔτι δύο ἡλικιῶν ἐφέδρων, ὡς καὶ δύο ἡλικιῶν ἐθνοφρουρῶν. Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι θεωροῦμεν οὐχὶ ἄπο σκοποῦ νὰ παραθέσωμεν σχετικὸν πίνακα.

Κληρωτοί

Οἱ γεννηθέντες ἐν ἔτει 1865 διατρέχοντες ἤδη τὸ 22 ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἔφεδροι

Οἱ γεννηθέντες ἐν ἔτει 1864, οἱ περυσινοὶ δηλ. κληρωτοὶ διατρέχοντες ἤδη τὸ 23 ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Οἱ γεννηθέντες ἐν ἔτει 1863 (ἡλικ. ἐτῶν 24), 1862 (25), 1862 (26), 1860 (27), 1859 (28) οἱ προσκληθέντες διὰ τοῦ πρώτου διατάγματος.

Οἱ γεννηθέντες ἐν ἔτει 1858 (29) καὶ 1857 (30), οἱ προσκληθέντες διὰ τοῦ δευτέρου διατάγματος.

Ἔφεδροι
ὧν διετάχθη ἡ καταγραφὴ

Οἱ γεννηθέντες ἐν ἔτει 1856 (31) καὶ 1855 (32).

Ἐθνοφρουροί
ὧν διετάχθη ἡ καταγραφὴ

Οἱ σεβάσμιοι κύριοι, οἱ γεννηθέντες ἐν ἔτει 1854 (33) καὶ 1853 (34). Καὶ ἔχει ὁ Θεός....

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀνὰ τὸ Κράτος ἱεράρχας διέταξε τὰ ἑξῆς: «α') Οἱ ἱεροψάλται διορίζονται εἰς πλήρωσιν κενῆς θέσεως ἔν τινι ἱερῷ ναῷ μετὰ προηγουμένην σύστασιν τοῦ ἁρμοδίου ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου καὶ ἔγκρισιν

τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου. 6') Μουσικοδιδάσκαλοι ἐκκλησιαστικοὶ ἐν ἐκπαιδευτηρίοις διορίζονται ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γνωμοδοτήσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὸ ΙΑ' ἄρθρον τοῦ ΣΑ' νόμου. γ') Οἱ ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς οὕτω διοριζόμενοι ἱεροψάλται ὑποχρεοῦνται 1) νὰ τηρῶσιν ἀμφοτέρους τοὺς χορούς, 2) ν' ἀντιψάλλωσιν ἀλλήλοις μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ 3) «ἀπὸ διφθέρας» ἤτοι ἀπὸ μόνον τῶν ὑπό τε τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐγκεκριμένων μουσικῶν βιβλίων, καὶ δ') Οἱ μὴ συμμορφούμενοι τῶν ἱεροψαλτῶν πρός τε τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, εἰσάγοντές τι κατὰ γνώμην ἰδίαν, εἰς τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀσματικὴν μουσικήν, ἢ παραλείποντές τι τῶν ἐν τῷ τυπικῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας διατασσομένων παύονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου καὶ ἀντικαθίστανται δι' ἄλλων».

Δόξα σοι ὁ Θεός! τέλος πάντων ἐπεδείξατο σημεῖα ζωῆς καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, θέσασα τέρμα εἰς τοὺς νεωτερισμοὺς ἐκείνων οἵτινες, ὑπὸ τὸ πρόσχημα δηθεν τῆς παρακολουθήσεως τοῦ ὁσημέραι ἀναπτυσσομένου μουσικοῦ αἰσθήματος, καταπολεμοῦσιν ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως τὴν ὑπὸ γενικὴν καταδίωξιν γεραρὰν ἡμῶν θρησκείαν, ἣν ὀφείλομεν νὰ παραδώσωμεν ὅπως τὴν παρελάβομεν, σῴαν καὶ ἀμιγῆ, μεθ' ὅλων τῶν κανόνων της, τῶν ἐθίμων της, τῶν παραδόσεών της, τῶν τροπαρίων της καὶ τῶν ἀναχρονισμῶν της, καὶ ὅπως τὴν διετήρησαν ἐπὶ ὅλους αἰῶνας διὰ τοσούτων αἱματηρῶν θυσιῶν οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι Ἕλληνες.

Ὅταν σύμπαν τὸ Γένος ἐλευθερωθῇ, οἱ ἐπενεχθησόμενοι νεωτερισμοὶ ἔσονται πολὺ μεγαλείτεροι καὶ σπουδαιότεροι ἢ ὅπως τοὺς ἀντιλαμβάνεται ἡ ἀκρισία τῶν νεωτεριστῶν, τῶν ὁσημέραι εὐρυνόντων τὸ μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων Ἑλλήνων χάσμα.

Μετ' ἀληθοῦς χαρᾶς εἶδον ἐπανακάμψαντα εἰς Ἀθήνας τὸν **Ὀδυσσέα Ἰάλεμον** οἱ πολυπληθεῖς φίλοι του.

Ὁ κ. Ἰάλεμος εἶνε ἐκ τῶν εὐαριθμοτάτων ἐκείνων ἀγνῶν καὶ φιλοπατρίδων ἀνδρῶν, οἵτινες θεωροῦνται εὐτύχημα εἰς ἃ ἔθνη ἀνήκουσι, καὶ μάλιστα ὅταν τὰ ἔθνη ἐκεῖνα γνωρίζωσι νὰ χρησιμοποιῶσι τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ὑπεροχὴν τῶν πολιτῶν αὐτῶν.

Τὰ ἐξῆς ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ Σύριος συνεργάτης ἡμῶν Α. Κ. Χ.

«Παραξενεύονται πολλοὶ ὅτι ἐν Σούδᾳ συνηθροίσθη στόλος ἐξ ὅλων τῶν χριστιανικῶν τῆς Εὐρώπης κρατῶν ὅπως καὶ διὰ τῆς βίας ἐν ἀνάγκῃ σώσῃ τὴν Τουρκίαν, ἂν καὶ οἱ αἰσιόδοξοι φωνάζωσιν ἐπιμένοντες ὅτι ἀδύνατον νὰ ἐπέμβωσιν οἱ χριστιανοὶ ὑπὲρ τῶν Τούρκων.

Οἱ ἀναμιμνησκόμενοι μόνον τῆς ναυμαχίας τῆς Πύλου, ἃς ἐνθυμηθῶσιν ὅτι πρὸ διακοσίων ἐτῶν οἱ Ἕλληνες μεταβαίνοντες εἰς τὴν χριστιανικὴν Βενετίαν ἐνεδύοντο καὶ ὡμίλουν Τουρκιστὶ καὶ ἐν γένει ὑπεκρίνοντο τοὺς Τούρκους, ὅπως εὕρωσιν ἐκεῖ προστασίαν. Τὸ μέγα τοῦτο μαρτύριον τοῦ φιλελληνισμοῦ δὲν ἀναφέρει μυθολόγος τις, ἀλλ' ὁ ἀποθανὼν Γ. Φίλνεύ, ὅστις καίπερ μὴ φημιζόμενος ἐπὶ φιλελληνισμῷ, φημίζεται ὅμως ἐπὶ φιλαληθείᾳ.»

Ἐκ τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἀπὸ τοῦ 1837 ἐν δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ ὄντος κ. Παναγῆ Θεοδώρου ὁρμώμενος ὁ αὐτὸς συνεργάτης ἡμῶν παρέχει ἡμῖν τὰς ἑξῆς πληροφορίας.

«Ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ 1837 ὑπηρετούντων τὸ κράτος ὑπαλλήλων διατελοῦσιν ἔτι ἐν ὑπηρεσίᾳ οἱ ἑξῆς: *Στρατιωτικοὶ* μὲν οἱ ἀντιστράτηγοι κ. κ. Σκαρλάτος Σοῦτσος, Πάνος Κορωναῖος, Β. Σαπουντζάκης καὶ Α. Πετμεζᾶς, οἱ ὑποστράτηγοι Β. Πετιμεζᾶς, Δ. Μπότζαρης καὶ Γεράσιμος Μεταξᾶς, οἱ συνταγματάρχαι Δ. Τριγκέτας καὶ Παν. Δαλωνᾶς καὶ ὁ ἀνώτατος ἐπιμελητὴς τοῦ στρατοῦ Εὐστρ. Ῥάλλης. *Κληρικοὶ* οἱ: Μακάριος ἐπίσκοπος Καρυστίας καὶ ὁ μητροπολίτης Προκόπιος, ὑπηρετοῦντες καὶ τῷ 1837 ὡς ἀρχιδιάκονοι ὁ μὲν τῶν Κυκλάδων καὶ ὁ δεύτερος τῆς Ἀρκαδίας, καὶ τέλος *Πολιτικοὶ ὑπάλληλοι* οἱ κ.κ. Ἀλ. Ῥαγκαβῆς πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ Κ. Παπαρρηγόπουλος καὶ Ἰ. Σοῦτσος καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου, Ν. Ἰωαννίδης ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ Ἰ. Σικελλίων ἔφορος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης».

Ὁ μέγας τοῦ γένους εὐεργέτης **Ἰωάννης Παπαφῆς**, ἀποθανὼν ὡς γνωστὸν ἐν Μελίτῃ εἰς ἡλικίαν 97 ἐτῶν, κατέλιπε περιουσίαν ἀνερχομένην εἰς 156 χιλ. λίρας στερλίνας ἤτοι 3,900,000 φράγκα, ἣν διέθεσεν ὡς ἑξῆς: 60,000 λίρας στερλίνας πρὸς ἀνίδρυσιν καὶ συντήρησιν *Ἑλληνικοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐν Θεσσαλονίκῃ* ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Μελιτεύς*, 16,000 λίρας στερλίνας ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων Θεσσαλονίκης, 12 χιλ. λίρας στερλίνας πρὸς τὸ ἐνταῦθα *Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ Κώστα*, 8,000 λίρας στερλίνας πρὸς τὸ ἐνταῦθα *Πολυτεχνεῖον*, τὰς δὲ ὑπολειπομένας 60,000 λίρ. στερλίνας ἄδεται, ὅτι ἐκληροδότησεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα Θεσσαλονίκης, ἣν κατέστησε γενικὴν κληρονόμον του.

Τοιούτους ἄνδρας μόνον ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ γεννᾷ.

Τὴν Κυριακὴν τῆς Τυροφάγου πολλοὶ μαθηταὶ τοῦ ἐν Λεμησῷ τῆς Κύπρου ἑλληνικοῦ σχολείου σχηματίσαντες λόχον πεζοναυτῶν Ἑλλήνων μὲ ἀναλόγους ἀξιωματικούς, λαμπρῶς ἐστολισμένους, περιῆλθον ἅπασαν τὴν πόλιν, προπορευομένου σημαιοφόρου μὲ τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν καὶ μουσικῆς παιανιζούσης

Ἐστὰ Γάννενα, 'ς τὰ Γιάννενα,
λεβέντες μου, πετᾶτε....

Τὸ θέαμα ἦν συγκινητικώτατον ὡς γράφει ὁ ἐγχώριος τύπος. Ἠτυχὴ Κύπρος! πότε ἄρά γε θὰ διαφύγῃς τῶν ἁρπακτικῶν ἀνύχων τῶν προστατῶν τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου;....

Πῶς σᾶς φαίνεται δὲ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ «Fremdenblatt» μεταδιδομένη εἴδησις;

«Λίαν προσεχῶς, λέγει, θέλει κατέλθει εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀντιπρόσωπος τῆς ῥωσικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Πετρουπόλεως, ὅπως τῇ ὑποστηρίξει τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ῥωσικῆς πρεσβείας καὶ τινων *Ἑλλήνων ἀρχιερέων καὶ θεολόγων*, ἐρευνήσῃ κατὰ πόσον στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀληθείας αἱ φῆμαι, καθ' ἃς ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης σκέπτεται σοβαρῶς περὶ προσπελάσεως τῆς ἐκκλησίας του εἰς τὴν ῥωμαιοκαθολικὴν καὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ κύρους τοῦ Πάπα. Ἐὰν ἐπαληθεύσωσι προστίθησιν, αἱ φῆμαι αὗται, ἡ Ῥωσία ἀπόφασιν ἐπὶ στιγμῆν θέλει βραδύνει νὰ προστατεύσῃ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν ἀπὸ τοιούτου κινδύνου καὶ διατηρήσῃ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου καθεστῶτος. Ἡ ἀρχομένη αὕτη ἀφιξις τοῦ ῥώσου ἀντιπροσώπου ἐγνωστοποιήθη, ἤδη καὶ εἰς τὸν βουλγαρον ἔξαρχον καὶ εἰς τὸν ἀρμένιον πατριάρχην. ..»

Λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν πρὸς ἐκρωσισμὸν τοῦ θρόνου τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς Ἀντιοχείας τελευταίων προσπαθειῶν δὲν δύναταί τις ἀρά γε νὰ εἰκάσῃ ὅτι ἦλθεν ἤδη ἡ σειρὰ καὶ τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐθνικοῦ ἡμῶν θρόνου;...

Νέα ἐφημερὶς εἰκονογραφημένη σατυρικὴ ἀνέτειλε κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἡ «Αἴθουσα». Καίτοι τὰ πρῶτα φύλλα οὐδέποτε ἐπιτυγχάνουσιν, ἐν τούτοις ὁ πρῶτος ἀριθμὸς δὲν ἦτο ἐστερημένος χάριτος καὶ ὁ νεαρὸς δὲ καλλιτέχνης φαίνεται ὅτι θέλει διακριθῆ. Εἰς τοὺς εὐφυεῖς τούτους νέους θὰ συστήσωμεν πλείονα πρωτοτυπίαν, ἀφοῦ κέκτηνται τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο προσόντα.

Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν εἰς περικοπήν τινα τοῦ μυθιστορήματος (!) ἐν τῷ σημερινῷ ἡμῶν φύλλῳ· «Οἱ πολιορκηταὶ (τῆς Τυβίγγης) ἔχουσιν ἅλαφρὸν ἱππικὸν ἐκ διαβόλων, οἱ ὁποῖοι εἶνε Ἕλληνες ἀπὸ τὴν Ἤπειρον. Τοὺς ὀνομάζουσι *στρατιώτας*. Ἔχουσιν ἀρχηγόν των ἕνα *Γεώργιον Σαμάραν*, ὁ ὁποῖος δὲν ἀφίνει οὔτε σκύλος νὰ ἐξέλθῃ τῆς ὀπῆς του». Καὶ ἐν τῇ σημειώσει τοῦ συγγραφέως. «Ἡ παρουσία τῶν Ἑλλήνων τούτων εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τυβίγγης εἶνε ἀξιοπερίεργος. Ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Γεώργιος Σαμάρας ἐτάφη ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς Τυβίγγης. Ὁ Erusius μνημονεύει πρὸ πάντος τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτῶν περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς λόγχης»....

Ἀτυχὴς Ἑλλάς! κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα νὰ ἐκπλήττῃς ἔτι τὴν Εὐρώπην διὰ τῆς Ἑλληνικῆς πολεμικῆς τέχνης σου, καὶ τόρα... Τόρα ἀρκεῖ ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶναι κράτος ἀνεξάρτητον!....

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

(Ἐξ ἐπιστολῆς ἑνὸς Ἕλληνος Ἀ... πρὸς τὸν φίλον καὶ συμπολίτην του Ν..., περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου)

(Συνέχεια ἴδε σελ. 123.)

Οὕτω μὴ ἔχοντες κανὲν ἐμπόδιον οἱ Τοῦρκοι ἐτόλμησαν καὶ ἐξῆλθον ὀλίγοι κατὰ τὰ ἑσπέρας τῆς Μεγάλης Πέμπτης, τὸ δὲ πρωὶ τῆς μεγάλης Παρασκευῆς ἐπληθύνθησαν καὶ ἡ χώρα ἦτον ἤδη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των, ἐνῷ τότε μόλις οἱ ἐν τῷ Κάστρῳ Τοῦρκοι ἐτόλμησαν νὰ ἐξέλθωσιν· ἐλεηλάτουν τὰ ὀσπήτια τῆς χώρας πρῶτα, καὶ ἔπρενεκ ὅ,τι τοῖς ἤρεσκεν, εἶτα τὰ ἔκαιον. Ἡ ὡραία τοῦ Σχολείου Βιβλιοθήκη μαζῇ μ' ὅλην τὴν οἰκοδομὴν ἀπετεφρώθη· οὕτω προχωροῦντες ἔφθασαν εἰς τὸν Κάμπον, πάντοτε ὅμως ἀργά, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχον εἰσέτι ξεθαρρευθῇ καὶ ὅ,τι τοῖς ἀπαντοῦσε, πρῶτον ἐλεηλατεῖτο, εἶτα ἐγίνετο πυρὸς παρανάλωμα. Ὀλίγοι χριστιανοὶ εὑρέθησαν, ὅσοι ἐξαφνισθέντες εἰς τὸν δρόμον, ἔπεσαν θύματα τῆς πρώτης μανικῆς των ὁρμῆς. Πανταχόθεν, ἀπὸ τὰς πυρκαϊάς, ἐκκρεῖτο ἡ πρόοδός των καὶ οἱ ἄνθρωποί μας βλέποντες τὸν κοινὸν ὄλεθρον, ἄλλοι μὲν κατέφευγον εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη φροντίζοντες τὴν σωτηρίαν των, ἄλλοι μὲ λόγους μόνον ἐμψυχώνοντο, χωρὶς ποτε ν' ἀποφασίσωσι μὲ φρόνημα σταθερὸν νὰ ὁρμήσωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διότι ἀπ' ὅλα τὰ κατὰ τὸ νότιον μέρος τῆς νήσου χωρία ἐγίνετο συνδρομὴ στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι πρὶν σταθῶσι κατὰ πρόσωπον τῶν Τούρκων ὑπέστρεφον. Ὁ πολιτικὸς σύνδεσμος τῶν Χίων εἶχέ ποτε ἐκτείνει τὴν φήμην των· τότε ὅμως ἐφόνημεν μικρόψυχοι, ἀγενέστεροι καὶ αὐτῶν τῶν Ἰκαριωτῶν, ἢ μᾶλλον ἀκριδοκάρδιοι.

Δὲν ἤργησαν οἱ Τοῦρκοι νὰ φθάσωσι καὶ εἰς τὰ χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα ἅλος ὁ λαὸς εἶχε καταφύγει· ὅπου ἔμβαιναν, ἔκαμναν ὅ,τι τοῖς ὑπηγόρευεν ἡ μανία των· ἔσφαζαν, ἔκαιαν, ἐλεηλάτουν καὶ ἠχμαλώτευαν. Ὅσοι ἐξέφευγον τὰς χεῖράς των καὶ μετέβαιναν εἰς ἄλλο χωρίον, δὲν ἐχαίροντο παρὰ στιγμὰς μόνον, διότι ὅλος τῶν εἰσρευσάντων Τούρκων ὁ σκοπός, δὲν ἦτο παρ' ἡ γενικὴ τοῦ τόπου καταστροφή.

Ἡ Χίος ἦτο ἡ μόνη ἀπὸ τὰς νήσους ἔνδοξος καὶ δι' ἄλλα πολλά, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα, διότι εἰς αὐτὴν εὑρίσκετο ὅ,τι εἶναι πολυτιμότερον εἰς τὸν Κόσμον. Αὐτὴ μόνη ἡ ἰδέα, ἡ ὁποία εἰς καιρὸν εἰρήνης κατέπληττε τοὺς ἀλήτας καὶ πτωχοτάτους Ὀθωμανούς, τοὺς ἔκαμε τότε νὰ συνδράμωσι πανταχόθεν εἰς πλῆθος μέγα· τὴν συνδρομὴν των λοιπόν, καὶ τὴν δίψαν τοῦ πλουτισμοῦ, ἀφίνω σὲ νὰ φαντασθῇς καὶ μεταβαίνω ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου.

Τῶν χριστιανῶν τὸ καταφύγιον ἦσαν τὰ σπήλαια, μὲ τὸ νὰ ἐνόμιζον ἀπεραστικὴν τῶν Τούρκων τὴν μανίαν, καὶ αἱ τρῦπαι τῆς γῆς, ὅπου διέμενον πεινῶντες, διψῶντες καὶ τὸ μέγιστον, ἀπὸ τὸν φόβον τῆς ζωῆς κατατρεμνούμενοι, δὲν ἐξέφευγον ὅμως καὶ οὕτω τὰ ὄμματα τῶν Τούρκων· διότι ἐγὼ αὐτὸς εἶδον πολλοὺς Τούρκους ν' ἀναβαίνωσιν εἰς τὰ ὕψη τῶν βουνῶν καὶ νὰ θεωρῶσι πριγύρω καὶ ὅταν δὲν ἔβλεπόν τινα, ἔκαμναν ἀκριβῆ ἐξέτασιν ὄπισθεν τῶν κρημνῶν, μέσα εἰς τὰ σχίσματα τῶν βουνῶν καὶ εἰς τὰ σπήλαια. Ἐν γένει γέροντας ἄνδρας καὶ γραῖας ἐθανάτωσαν κατ' ἀρχὰς καὶ νέους ἀπὸ 15 χρόνων καὶ ἐπάνω, τὰ δὲ βρέφη ἀποσπῶντες ἀπὸ τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, ἄλλα ἔριπτον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἄλλα ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη· βρέφος, ἑνὸς χρόνου σχεδόν, ἀποσπασθὲν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς τροφοῦ, αἰχμαλωτισθείσης, ἐχρησίμευσε παίγνιον τῶν καταπαιζάντων τὴν ἀνθρωπότητα· ἦσαν τρεῖς μαζῇ· ὁ μὲν εἰς λαβὼν τὸ βρέφος, τὸ ἔρριψεν ὑψηλά, οἱ δ' ἄλλοι δύο μὲ τὰ ἀπαθιὰ εἰς τὰς χεῖρας ἕταιμα, ἐν τῷ πίπτειν, τὸ ἔκχισαν δίχα. Τὸ βρέφος τοῦτο ἔτυχε νὰ ἦν ἐκ τῆς συγγενείας μου καὶ ἀμφιβάλλω ἐὰν ἡ τοιαύτη σκληρότης διὰ τὰ βρέφη ἐπεριωρίσθη εἰς μόνον αὐτό. Ὀλίγον ὕστερον ἔδειξαν κάποιαν συμπάθειαν καὶ εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο διεδόθη λόγος, ὅτι συγχωροῦνται ὅσοι ἤθελαν ἀφίσει τὰ ἅρματα, αὐτὸ ὅμως δὲν ἦτο, παρὰ στρατήγημα, διὰ νὰ ἔλθωσι τὰ θύματα ἀφ' ἑκυτῶν εἰς τὴν σφαγήν· διότι ὅλων τὰ πνεύματα συνηθισμένα εἰς τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας, ἢ ἀπὸ τὸν φόβον τεταμένα, δὲν ἔκριναν εἰς ποῖα δεινὰ ἤθελον ὑποπέσει· καθυποβαλλόμενα πάλιν εἰς τὸν ζυγόν. Ὅσοι ὑπήκουσαν εἰς τὸ πρόσταγμα τοῦτο τῆς ὑποκλίσεως νομίσαντές το τέλος τῶν δεινῶν, ὅλοι ἔλαβον ἀξιοθρήνητον τέλος,[2] ἄλλοι μὲν εἰς τὰ χωρία ὅπου εὑρέθησαν, ἄλλοι δὲ φερόμενοι δέσμιοι κάτω εἰς τὴν χώραν καὶ ἐκτιθέμενοι εἰς τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν τοῦ φριχωδεστάτου τέρατος Βαχὶτ Παφᾶ. Νέοι ἀπὸ 20 ἕως 28 χρόνων, χεῖρα μὲ χεῖρα δεδεμένοι καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ἔχοντες ἐζωγραφημένον τὸν θάνατον εἰς τὸ πρόσωπον, ἐφέροντο καθ' ὁρμαθοὺς καὶ εἰς τὴν καταδίκην ἀπαγόμενοι, ἔκαμναν ν' ἀντηχῇ ὁ τόπος ἀπὸ τὰς οἰμωγάς των. Αἱ καθ' ἡμέραν ἀδιάκοποι οἰμωγαὶ ἐσήμαινον, ὅτι ἄλλοι ἐφέροντο καὶ ἄλλοι διὰ νὰ σφαγῶσιν ἐξήγοντο. Οὕτως ἐξηκολούθει τὸ πρᾶγμα ὑπὲρ τὸν ἕνα μῆνα σχεδόν, καὶ δὲν ἀπέρασεν ἡμέρα, καθ' ἣν νὰ μὴ γένῃ νέα ἀνακάλυψις ἀνθρώπων κεκρυμμένων, τοὺς ὁποίους μετεχειρίζοντο καθὼς τοῖς ὑπηγόρευεν ἡ μανία· ἄλλους ἔσφαττον εὐθύς, καὶ μετὰ τὴν σφαγὴν ἔκαιον· ἄλλους ἐθανάτωναν εἰς τὸν δρόμον ἐνῷ τοὺς ἔφερον· καὶ ἄλλους ὡδήγων εἰς τὸ Κάστρον, ἐξ ὧν τοὺς μὲν ἐξάγοντες ἐκεφαλοτόμουν, τοὺς δὲ ἐφυλάκωναν καὶ ἐξέβαλλον πρὸς σφαγὴν ἀπ' ὀλίγους καθ' ἡμέραν· ὁπόσον δρόμον ἐπεριπάτει τις, κατὰ τὸ νότιον μέρος μάλιστα τῆς νήσου, σπανίως ἔβλεπε δύο λεπτῶν διάστημα κενὸν χωρὶς δηλαδὴ ν' ἀπαντήσῃ πτώματα ἔν μετὰ τὸ ἄλλο, τὰ ὁποῖα ἠμικεκαυμένα παρίσανον τὴν πλέον φρικώδη σκληρότητα. Ὀλίγαι οἰκίαι ἔμειναν ἄκαυτοι καὶ μέρος γῆς δὲν ἔμεινεν ἀπότιστον ἀπὸ αἷμα. Ὀλίγον ὕστερον ἀπὸ τοιαύτας σκληρότητας ἔδειξαν ἡμερότητά τινα διὰ τοὺς Μαστιχοχωρίτας καὶ τοῦτο ἐπὶ σκοπῷ νὰ τοὺς προδίδωσιν οἱ χωρικοὶ οὗτοι τοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας, ὅσοι εἶχον καταφύγει εἰς τὰ χωρία των.

Τότε ἐξετέθη ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὴν φρίκην τοῦ νὰ καταδιώκηται ἀπὸ ἐχθροὺς ἀσπόνδους καὶ νὰ προδίδηται ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς αὐτούς· τότε ἔδειξαν τὴν βαρβαρότητα ἢ μᾶλλον ἀπανθρωπίαν των οἱ χωρικοὶ οὗτοι, καὶ ἀφοῦ ἔπεραν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας ὅ,τι ἐκράτουν πολύτιμον διὰ νὰ τοὺς κρύψωσιν, ἐγίνοντο ἔπειτα τῶν Τούρκων ὁδηγοὶ εἰς τὰ σπήλαια καὶ τρύπας, ὅπου οἱ ἴδιοι τοὺς εἶχον κρύψει. Ἰσχυρότερος εἶναι βέβαια ὁ τῆς φύσεως σύνδεσμος παρ' ὁ τῆς θρησκείας καὶ ἡ βαρβαρότης αὐτὴ καὶ τοὺς δύο νὰ καταπατήσῃ εἶναι ἀδύνατον· μόνον οἱ Ἀνθρωποφάγοι ἠμπορεῦν νὰ φερθοῦν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Πίστεως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Μολαταῦτα καὶ αὐτοὶ οἱ χωρικοί, οἱ ἀποῖοι, διὰ τὰς εὐαρέστους ταύτας εἰς τὰ ὄμματα τῶν Τούρκων καταχρήσεις των, ἐνόμιζον ὅτι θέλουν μείνει ἀπέραστοι, δὲν τὸν ἐπέτυχον, καθὼς παρακατιὼν ὁ λόγος θέλει σὲ φανερώσῃ.

Ἀγκαλὰ καὶ κανὲν μέρος τοῦ τόπου δὲν ἐστάθη ἱκανὸν νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰ ὅπλα τῶν Τούρκων, τὸ βόρειον μέρος ὅμως ἠδυνήθη νὰ βασταχθῇ περισσότερον παρὰ τὸ νότιον. Λέγεται (πλὴν δὲν ἔγινα αὐτόπτης τῶν κατὰ τὸ βόρειον μέρος), ὅτι εἰς τὴν πρώτην εἰσβολὴν τῶν Ὀθωμανῶν ἐδιώχθησαν οἱ Γραικοὶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα τῆς Τρουλωτῆς κακῶς ἔχοντες, κι' ἔμειναν ἐκεῖσε Τοῦρκοι νὰ παραφυλάττουν, ἀφοῦ ἔκαυσαν εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν καὶ τὴν ἐκεῖ ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου. Τοῦτο εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ τόπος, ὅπου διέμενον οἱ λελωβημένοι ἀσθενεῖς, ἔπαθεν ὁ πρῶτος, ἂν καὶ εἰς παράμερον μέρος ὡς τὸν ἠξεύρομεν, καὶ πρῶτοι οἱ ἀσθενεῖς ἔγιναν ἀπαρχὴ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου καὶ αἱ ἐκεῖσε δύο ἐκκλησίαι, λεηλατηθεῖσαι, πυρὸς παρανάλωμα· ὅτι οἱ Τοῦρκοι κατ' ἀρχὰς περαιτέρω ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προχωρήσουν καὶ τοῦτο ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀντίστασιν τὴν ὁποίαν ὑπήντησαν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων τῶν βορείων μερῶν, μάλιστα τῶν Καρδαμυλιτῶν καὶ Βραναδιτῶν, διὰ τοὺς ὁποίους λέγεται προσέτι ὅτι ὥρμησαν μὲ γενναιότητα καὶ ἐδίωξαν ἀπὸ τὸ ὕψωμα τῆς Τρουλωτῆς τοὺς παραφυλάττοντας Τούρκους· τί ἠδύναντο ὅμως οἱ ὀλίγοι οὗτοι νὰ κάμωσιν; ἄλλα δὲν ἐκατόρθωσαν παρ' ἐνῷ τὰ Ὀθωμανικὰ στρατεύματα ἦσαν ἐστραμμένα κατὰ τὰ μεσημβρινὰ μέρη, νὰ σωθῶσιν οἱ περισσότεροι μὲ πλοῖα ἀπὸ

[1] Ἡ κηρυχθεῖσα ἀμνηστεία αὕτη ἔγινε μὲ τὸ μέσον καὶ τὴν ἐγγύησιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐν Χίῳ Ἀντιπροξένων!!!

[2] Εἰς τὸ χωρίον Θολοποτάμι ἔγινε τοιαύτη οἰκτρὰ πολλῶν προσκυνησάντων σφαγή.

τὸ μέρος τοῦ Βολισσοῦ· ὅταν δὲ οἱ ἐχθροὶ δὲν εἶχον πλέον νὰ ἐκτείνωσι τὴν μανίαν των κατὰ τὰ νότια, ἐστράφησαν καὶ πρὸς τὰ βόρεια μέρη μεταχειριζόμενοι τὴν αὐτὴν καὶ ἔτι περισσοτέραν σκληρότητα εἰς ὅ,τι τοὺς ἐπαρουσιάζετο.

Μαζῇ μὲ τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἀπέρασαν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Χίον, ἦσαν καὶ καμπόσοι ἑβραῖοι (πρᾶγμα ἀληθινὰ παράδοξον), οἱ ὁποῖοι διὰ τὸ κατὰ τῶν χριστιανῶν ἀσπονδον μῖσός των, συνέδραμον ἐκεῖ ἀπὸ Σμύρνην καὶ ἄλλα μέρη ἔνοπλοι, διὰ νὰ σκυλεύσουν καὶ νὰ καταστρέψουν ὅ,τι δυνηθοῦν· ἕνας τῶν ἑβραίων τούτων πολεμιστῶν (ὅτε τὸν ἠντάμωσα ἐπιστρέφοντα ἀπὸ μάχην ἥτις εἶχε συγκροτηθῇ πλησίον ἑνὸς βουνοῦ εἰς μέρος τοῦ ὁποίου τὴν ὀνομασίαν δὲν ἠξεύρω, πλὴν ἀπὸ γνωρίσματά τινα ἐσυμπέρανα ὅτι δὲν ἦτο μακρὰν τῆς Νέας Μονῆς) μ' ἐβεβαίωσεν, ὅτι εἰς τὴν μάχην ταύτην οἱ Τοῦρκοι ἔλαβον μεγάλην φθορὰν καὶ οἱ χωρικοὶ ἐνθαρρυνθέντες ὥρμησαν καὶ κατεδίωξαν τοὺς λοιπούς, ἐζώγρησαν καί τινας Τούρκους καὶ Ἑβραίους, ἐξ ὧν τοὺς μὲν πρώτους ἐθανάτωσαν, τοὺς δὲ δευτέρους ἐσταύρωσαν εἰς τὰ ἐκεῖ πλησίον δένδρα. Ὁ ῥηθεὶς ἑβραῖος δὲν ἔλειψε νὰ μὲ δείξῃ πρὸς πίστωσιν τὰ ἀπὸ τὰ βόλια τῶν χωρικῶν τούτων τρυπήματα τῶν φορεμάτων του καὶ δοξάζων τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Χίον καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Σμύρνην. Οὕτως οἱ χωρικοὶ τοῦ βορείου μέρους, τρέψαντες τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγήν, ἔλαβον τὴν εὐκαιρίαν νὰ μεταβῶσιν εἰς ἄλλο παραθαλάσσιον χωρίον καὶ νὰ σωθῶσιν οἱ περισσότεροι· οἱ δὲ λοιποὶ αὐτῶν ἔπαθον τὴν ὁμοίαν μὲ τοὺς ἄλλους τύχην· ἤτοι ἐθανατώθησαν ἢ ἠχμαλωτίσθησαν· καὶ τί νὰ εἴπῃ τινας ...! ἂς τ' ἀποδώσωμεν εἰς τὸ πεπρωμένον διὰ νὰ μὴ καταρώμεθα καὶ βλασφημῶμεν τοὺς πλησιοχώρους μας, οἵτινες ἐνῷ ἔπρεπε νὰ συνδράμωσιν ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς νήσου, ὅθεν δὲν ἦτο φόβος τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου καὶ νὰ διασώσωσι μὲ πλοῖα τὸν λαόν, δὲν τὸ ἔκαμαν· ἀγνοῶ διατί· καὶ ἀπὸ τοὺς διανυκτερεύοντας εἰς τὰ παραθαλάσσια, δὲν ἀπέθανον ὀλίγοι ἀπὸ πεῖναν, δίψαν καὶ ἄλλας κακοπαθείας.

Διὰ τὴν Νέαν Μονὴν διάφορα διαφόρως λέγονται, καὶ τὸ ἀληθὲς ποῖον εἶναι δὲν ἠξεύρω, παρὰ μόνον ὅτι ὁ περικαλλὴς ἐκεῖνος Ναὸς ἐκάη καὶ οἱ θησαυροί του ἠρπάγησαν.

Μετὰ τὴν ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ καταστροφήν, ἐπαρεθμεῖ μὲν καὶ ἄλλας ἡ Ἱστορία, ἀλλ' ἄλλην ὁμοιοτέραν δὲν εὑρίσκω διὰ νὰ συγκρίνω τὴν τῆς Νήσου μας· καὶ ταύτην μολοντοῦτο εὑρίσκω πολὺ ἐκείνης διαφορωτέραν· ὁ διὰ τὴν φήμην του διασωθεὶς τότε ἀπὸ τὸν θάνατον Ἰώσηπος (καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν ἐκ τῶν ὅσα συνέγραψε λαβόντες ἀρχὴν) ἐπερίγραψε τὰς αἰτίας ἐκείνης, ἡ ἰδική μας ὅμως βλέπεις καθαρὰ ὅτι ἦτο θεία ἐγκατάλειψις· μὲ ὠνείδισαν πολλοὶ διὰ τοῦτο, λέγοντες, ὅτι δὲν ἦτο ἐγκατάλειψις Θεοῦ, παρὰ τρέλλα καὶ ἀνοησία μας· ἀλλὰ τί ἄλλο εἶναι ἡ θεία ἐγκατάλειψις; φιλαυτίαν καὶ μῖσος πρὸς τὸν πλησίον, ἢ μᾶλλον ἀσέβειαν εἰς Θεόν, βλέπεις ἀπ' ἀρχῆς τῆς διηγήσεως ταύτης, ὡς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τελευταίαν τοῦ κινδύνου στιγμήν.

Ἡ προφητικὴ τοῦ Ἱερεμίου βίβλος ἀπὸ τὸ 8 κεφάλ. ἀρχομένη, περιγράφει ἄλλην πολλῷ παλαιοτέραν τῆς ῥηθείσης Ἱεροσολυμικῆς καταστροφήν, καὶ ταύτην δύναταί τις ν' ἀφομοιώσῃ κατά τινας περιστάσεις μὲ τὴν ἰδικήν μας, κατὰ πολλὰ μέρη ὅμως καὶ καθ' ὅλας ἐν γένει τὰς περιστάσεις, ἡ ἰδική μας καὶ ταύτην ὑπερτερεῖ· εἰς καὶ μόνος εὑρέθη τότε ὁ θεῖος Ἱερεμίας, ὅστις θρηνῶν τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐπαραπονεῖτο τρόπον τινὰ τῷ Θεῷ ἀνθρωπίνως κατὰ τὸ πρὸς αὐτὸν θάρρος του· δι' ἡμᾶς δὲ δέκα Ἱερεμίαι ἐὰν εὑρίσκοντο δὲν ἤθελον ἐξαρκέσει, διὰ νὰ θρηνοῦν, εἰς τὴν ἐρήμωσιν, ἄλλος τὴν αἱματοχυσίαν καὶ ἑπομένως, τὴν σκλαβιάν, τὴν κατεδάφισιν τῶν μεγαλοπρεπῶν Ναῶν, τὴν διάρπασιν τῶν ἱερῶν σκευῶν, τὴν ἀτίμωσιν τῶν ἱερῶν ἀμφίων καὶ τῶν σεβαστῶν εἰκόνων, τὸν περίγελων τοῦ τιμίου Σταυροῦ, τοὺς σταυρισμούς, τ' ἀναθέματα καὶ τὰς βλασφημίας κατὰ τῆς θείας ἡμῶν Πίστεως καὶ κατὰ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Φίλε! εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν τρία εἴδη κακῶν ὑφίσταντο ἢ μᾶλλον περιεκύκλουν τὴν δυστυχῆ μας Πατρίδα. Πῦρ, ξίφος καὶ αἰχμαλωσία· περὶ τῶν δύο πρώτων σὲ ὡμίλησα ἐν ἐκτάσει, περὶ δὲ τῆς σκλαβιᾶς δὲν σ' ἀναφέρομαι, ὡσὰν ὁποῦ καὶ αὐτὴ εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀπερίγραπτος καὶ τὰ ἐπακόλουθά της μεγάλος πόνος ψυχῆς· 48 χιλιάδας ψυχὰς αἰχμαλώτους παριστάνουν τὰ κατάστιχα τοῦ κουμερκιοῦ, ἀριθμουμένων τῶν ὅσοι κατεγράφησαν εἰς τὴν φανερὰν ἐξαγωγήν, χωρὶς δηλαδὴ τῶν ὅσοι κρυφίως ἀπεράσθησαν εἰς διάφορα μέρη· ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας ὅσοι ἐθανατώθησαν καὶ περὶ τὰς 40 χιλιάδας ὅσοι διεσώθησαν ἐκ τοῦ θανάτου καὶ τῆς αἰχμαλωσίας. Πολλὰ ὀλίγοι κατέφυγον εἰς τὰ Κονσολότα (ὅπου διεσώθησαν ὅλοι οἱ ἐν Χίῳ Λατῖνοι) διότι καθεὶς σκοπῶν τὴν φυγὴν ἐσπούδαζε νὰ φθάσῃ εἰς τὰ παραθαλάσσια μακρὰν τῆς χώρας μέρη, μ' ἐλπίδα νὰ τύχῃ πλοῖον καὶ νὰ σωθῇ· ἡ ἐπιδημία δέ, ἡ ὁποία μετ' ὀλίγον συνέβη, δὲν ἤργησε ν' ἀπολιγοστεύσῃ τοὺς ὀλίγους αὐτούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μετρητοὶ εἶναι ὅσοι εὐτύχησαν, εὐθὺς ἀφοῦ κατέφυγον εἰς τὰ Κονσολάτα, νὰ ἐμβαρκαρισθῶσι καὶ ν' ἀναχωρήσωσιν.

(Ἕπεται συνέχεια)

Α. Ζ. ΜΑΜΟΥΚΑΣ †

ΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Συνέχεια ἴδε σελ. 125.

Βεβαίως ἡ ἀβουλία ἡμῶν προφανῶς καὶ πάντοτε γίνεται παραιτία τῶν μεγίστων συμφορῶν[1], ἡ δὲ ἀσυνεσία καὶ ἐν ταῖς μεγίσταις ἡμῶν εὐτυχίαις, ὅταν δὲν γινώσκωμεν οὐδὲ δυνάμεθα προσηκόντως νὰ χρησιμοποιήσωμεν ταύτας, φέρει ἡμῖν πλείστας βλάβας[2] ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν συμβαίνουσι καὶ παράδοξα πράγματα, ὧν ἕνεκα οὐδέποτε ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς, ἀνθρώπους ὄντας, νὰ βουλευώμεθα περὶ τοῦ μέλλοντος ὡς περὶ ἤδη γεγονότος, οὐδὲ νὰ ἔχωμεν ἀπόλυτον βεβαιότητα εἰς τὸ τελεσφόρον τῶν μέτρων, ἅτινα καὶ ἐν τῇ ἄκρᾳ ἡμῶν συνέσει περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐπιτυχίας ἐν τῷ μέλλοντι λαμβάνομεν, διότι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐνδέχεται καὶ ἄλλως νὰ ἀποβῶσι τὰ πράγματα ἡμῶν[3], νὰ περιπέσωμεν τουτέστιν εἰς ἀνήκεστα δεινὰ καὶ μετὰ τοὺς ἀκριβεστάτους ἡμῶν ὑπολογισμούς[4]. Ἄλλοτε πάλιν περιπεσόντες εἰς πράγματα χαλεπώτατα καὶ πέριπλακέντες εἰς περιπετείας δυστυχεστάτας, ὅθεν οὐδεμία, κατὰ τοὺς ἀνθρωπίνους ὑπολογισμοὺς διέξοδος ὑπάρχει πάντοτε κατὰ τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς σχέδιον ὁτὲ μὲν ὑποβοηθοῦσα, ὁτὲ δὲ παρακωλύουσα καὶ οὐχὶ σπανίως καὶ τέλεον ἀνατρέπουσα τὰ ἀνθρώπινα σχέδια[5]. Ἐκφαίνεται δὲ τῆς θείας ταύτης τῶν ἐν ἀνθρώποις γιγνομένων αἰτίας ἡ οὐσία ἐν τοῖς ἱστορικοῖς νόμοις, καθ' οὓς ἀπαρεγκλίτως τὰ ἀνθρώπινα τελεσιουργοῦνται, καὶ οὓς πρὸ παντὸς ἐν τῇ καθολικῇ ἱστορίᾳ ὑποτυπουμένους, ἀνάγκην ἔχει ὁ ἄνθρωπος νὰ μάθῃ καὶ διὰ παντὸς τοῦ βίου αὐτοῦ ζωηροὺς ἐν τῇ ἑαυτοῦ συνειδήσει νὰ τηρῇ, ὅπως κατὰ τούτους συμμεταχηματίζων τὸν βίον αὐταῦ σώζεται ἑκάστοτε[6]. Δικαιότατα ὅθεν ἡ ἱστορία ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ πάντων ἐθεωρήθη ὡς δυναμένη τὰ μάλιστα νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν μεγίστων καὶ σοφωτάτων διδαγμάτων αὐτῆς[7].

Διότι σοφώτατα καὶ σφόδρα τοῦ βίου ἡμῶν ἐπανορθωτικὰ εἶναι διδάγματα τοιαύτης φύσεως. Ἐπειδὴ σφόδρα εὐμετάβλητα εἶναι τὰ ἀνθρώπινα, διὰ τοῦτο οὐδεὶς πρέπει νὰ μεγαλαυχῇ ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις, οὐδεὶς οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς πρέπει νὰ βουλεύηται ὑπερήφανα μηδ' ἀνήκεστα, οὐδεὶς πρέπει νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ἑκάστοτε παρούσης εὐτυχίας, ἰδιωτικῆς τε καὶ κοινῆς, ἀλλὰ πάντες δέον ἐν νῷ νὰ ἔχωμεν, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς εὐτυχίας ἡμῶν, τὴν ἐναντίαν τύχην[8], διότι ἄνθρωποι ὄντες λογικὸν καὶ φυσικὸν εἶναι τὰ πάντα νὰ προσδοκῶμεν, ἀφοῦ τὰ πάντα εἶναι δυνατὸν νὰ πάθωμεν[9]. Καὶ ἐν τούτοις ἐνῷ πάντες οὕτω ἔπρεπε νὰ σκέπτωνται καὶ νὰ πράττωσιν, ἐν τούτοις, πλὴν σπανιωτάτων τινῶν ἐξαιρέσεων, πάντες οἱ βροτοί, μεθύοντες ἐκ τῆς εὐτυχίας αὐτῶν, ἐάν ποτε εὐτυχήσωσι, σκέπτονται μωρότατα καὶ πράττουσιν ἀλαζονικώτατα, τὸν ὅλεθρον αὐτῶν ἐπισπεύδοντες. Τόσον δὲ κοινὴ εἶναι παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡ κουφόνοια καὶ ἡ ἀλαζονεία, ὥστε μέγας καὶ

[1] 2, 7, 1. [2] 3, 4, 5. [3] 2, 4, 5. [4] 2, 7, 1. [5] 3, 5, 7. 1, 4, 5. 29, 6, 6. 6, c. 6 d. [6] 1, 4. [7] 1, 35. [8] 29, 6, 6. 1, 35, 2. [9] 8, 23, 10.

τέλειος καὶ μνήμης ἄξιος ἀνὴρ εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐν τοῖς μεγίστοις κατορθώμασι καὶ ἐν ταῖς μεγίσταις τῶν ἐχθρῶν συμφοραῖς δὲν μεθύει ἐκ τῆς ἐπιτυχίας, ἀλλ' ἔχει ἐν νῷ ὅτι καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα δύνανται ποτε ἀθλιώτατα νὰ ἀποβῶσι καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ νῦν ἔνδοξος καὶ ἰσχυρὸς δύναταί ποτε ἐλεεινῶς νὰ δυστυχήσῃ, ἀφοῦ εἶναι δυνατὸν πᾶσαν μεγάλην εὐτυχίαν νὰ τὴν διαδεχθῇ ἡ μεγίστη ἀτυχία[1]. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες πολεμοῦντες μὲν εἶναι βαρεῖς καὶ θυμικοί, ἡττώμενοι δὲ γενναῖοι καὶ μεγαλόφρονες καὶ νικῶντες μέτριοι καὶ πραεῖς καὶ φιλάνθρωποι[2].

Ἀριδήλως ἐν τῇ ἱστορίᾳ καταφαίνεται ἐπίσης ὅτι οἱ ἐρίζοντες καὶ φιλονικοῦντες ἀδελφοὶ καὶ συμπολῖται οὐ μόνον ἑαυτοὺς ἀφανίζουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰς περιουσίας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς πατρίδας αὐτῶν ἄρδην ἐξολοθρεύουσιν, ἐνῷ οἱ μετριοπαθεῖς καὶ μὴ τετυφωμένοι, οἱ στέργοντες ἀλλήλους καὶ τὰ σφάλματα ἀλλήλων παραβλέποντες πλὴν τοῦ ὅτι σωτῆρες πάντων καὶ πατρίδος καὶ τέκνων καὶ περιουσιῶν γίνονται, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς καλλίστης φήμης καὶ δόξης διαβιοῦσιν· ὅτι τὰ ἔθνη ἑνόσῳ πειθαρχοῦσι τοῖς νόμοις καὶ τιμῶσι τοὺς ἄρχοντάς αὐτῶν καὶ σέβονται ὅ,τι εἶναι σεβασμοῦ ἄξιον πάντοτε αὐξάνουσι καὶ προκόπτουσι, πάραυτα δὲ ἀφανίζονται καὶ τὰ μέγιστα καὶ ἰσχυρότατα ἔθνη ἀκόμη πεῖραν πάντων τῶν κακῶν λαβόντα, ὅταν ἀπειθῇ καὶ ἀσεβῇ ἀποβῶσιν. Ἡ ὁμόνοια τῶν πολιτῶν καὶ τὸ σέβεσθαι κατ' ἀξίαν τοὺς ἄλλους καὶ τὸ τυχὸν ἐθνάριον εἰς μέγιστον ὕψος αὐξάνουσιν[3]· ὅτι ἡ πρὸς τοὺς συμμάχους πίστις εἶναι τὸ κάλλιστον τῶν δημοσίων ἔργων, διότι εἶναι ἡ βάσις πάσης ἀληθινῆς κοινοπραγίας ἐν πάσῃ ἐπιχειρήσει[4]· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπείοις ἡ ἐκλογὴ τῆς καταλλήλου περιστάσεως καὶ ἡ εὔστοχος χρῆσις αὐτῆς ἔχει μεγίστην δύναμιν, ἐνῷ τὸ ἀστοχεῖν ταύτης εἶναι ἡ πηγὴ τῶν ἐν πάσαις μὲν ταῖς βιωτικαῖς περιστάσεσι μεγίστων συμφορῶν, ἰδίως δὲ ἐν τῷ πολέμῳ[5]· ὅτι πρὸς διεξαγωγὴν μεγάλων πραγμάτων ἀνάγκη χρημάτων, ὧν ἄνευ ὅ τε ἰδιωτικὸς βίος καὶ ὁ κοινὸς γέμει ἀμφισβητήσεως ἐρίδων ὀργῆς καὶ πλήθους ἄλλων παρομοίων καὶ ὀλεθρίων κακῶν[6]· ὅτι αἱ ἐπιφανεῖς καὶ παράδοξοι πράξεις γεννῶσι βαρεῖς τοὺς φθόνους καὶ ὀξείας τὰς διαβολάς[7]· ὅτι πᾶσα ὑπεροχὴ φύσει μεταχειρίζεται μὲν βαρύτερον τοὺς ὑποτατταομένους[8]· δάκνεται δ' ἀείποτε ὀλεθρίως ὑπὸ τοῦ φθόνου[9]· ὅτι οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀναστρεφόμενοι οὔτε νὰ εὐστοχῶσι πάντοτε εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ σφάλλωσι συνεχῶς εἶναι φυσικόν[10]· οὐδέποτε δὲ οὐδεμία ὠφέλεια, ἀλλὰ πάντοτε μεγάλη βλάβη προκύπτει εἰς τὰ κοινὰ πράγματα ἐκ τῆς φλυαρίας τῶν ἀργῶν πολιτῶν, οἵτινες ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ αὐτοὶ καθήμενοι καὶ μακρὰν ὅλως τῶν πραγμάτων ὄντες, ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῶσιν εἴτε ἐν τοῖς συμποσίοις εἴτε ἐν τοῖς περιπάτοις εἴτε εἰς τὰς καθημερινὰς διατριβὰς πάντοσε ἔχουσιν ἀνὰ στόμα τὰς πράξεις τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχόντων, ποτὲ μὲν ἐπιτιμῶντες τὰ ὑπ' αὐτῶν πραττόμενα, ποτὲ δὲ ἀπαριθμοῦντες τὰ δηθεν ὑπ' αὐτῶν παραλειπόμενα. Ἐκ τῆς ἀκαίρου ταύτης εὐρησιλογίας τῶν στρατηγούντων τούτων ἀργῶν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὑποσκάπτεται ἡ ὑπόληψις τῶν ἀρχόντων, αἴρεται ἀπ' αὐτῶν ἡ ὀφειλομένη ἐμπιστοσύνη τῶν ἀρχομένων, ἐκλείπει ὁ προσήκων πρὸς πρὸς αὐτοὺς σεβασμὸς τῶν ἐχθρῶν καὶ οὕτω ἀφανίζεται πᾶσα ἐπιχείρησις πρὸς ἀνήκεστον βλάβην σύμπαντος τοῦ ἔθνους[1].

Ἡ ἱστορία διδάσκει ἐπίσης τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὁ ἀγέρωχος ἐπὶ τέλους πάντοτε ταπεινοῦται[2] ὅτι εἰς τὸν ἀμαθῆ καὶ τὸν ῥάθυμον, ἰδιώτην καὶ πολιτικὸν καὶ αἱ μέγισται εὐτυχίαι ἐπιφέρουσι βλάβην, εἰς δὲ τὸν ἐπιμελῆ καὶ τὸν φρόνιμον καὶ αἱ βαρύταται δυστυχίαι γίνονται παραίτιοι ἐπανορθώσεως[3]· ὅτι ἡ φιλαργυρία εἶναι τὸ ἀθλιώτατον καὶ τὸ βλαπτικώτατον εἴς τε τὸν ἰδιωτικὸν καὶ τὸν δημόσιον βίον σύμπτωμα· ἔθνη μέγιστα καὶ κράτη ἰσχυρότατα ἐκ θεμελίων ἕνεκα ταύτης ἐξολοθρεύονται[4] ὅτι ἡ ἀλαζονεία καὶ ἡ φιλοχρημοσύνη καὶ ἡ ῥαθυμία τῶν πολιτῶν, ἡ ἀπειρία καὶ ἡ ἀνικανότης τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἡ μικρόνοια καὶ αἱ ἔριδες τῶν προϊσταμένων ἐξαφανίζουσι τέλεον καὶ ἰδιώτας καὶ ἔθνη ὅλα[5]· ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ προστατῇ τις καλῶς τῶν κοινῶν ὀλιγωρῶν τῶν κατὰ τὸν ἴδιον βίον, οὔτε νὰ ἀπόσχῃ τῶν δημοσίων χρημάτων, ὅταν ζῇ πολυτελέστερον ἢ ὅσον ἐπιτρέπουσι τὰ ἴδια αὐτοῦ εἰσοδήματα[6].

(Ἕπεται συνέχεια)

Χ. ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΜΥΘΟΙ—ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΕΣ

ΥΠΟ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ (ΦΩΤΑΚΟΥ)

(πρώτου ὑπασπιστοῦ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη)

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΗΔΗ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ

ΛΓ'

Ὁ Γέρω Ῥούνης ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀγρίδι ἐπάνδρευσε τὴν θυγατέρα του εἰς τὸ χωρίον Κόκοβα τῶν Καλαβρύτων, ἀπέχον τέσσαρας ὥρας. Μετὰ παρέλευσιν δύο, τριῶν χρόνων ὁ Γέρω Ῥούνης ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ νὰ ἴδῃ τὴν θυγατέρα, τὸν γαμβρόν του καὶ τοὺς συμπεθέρους του. Κατὰ δυστυχίαν, εἶχεν ἀρρωστήσει πρό τινων ἡμερῶν ὁ συμπεθερός του, καὶ ὅταν ἐπῆγε τὸν νύρε πεθαμένον, καὶ σαβανωμένον. Δὲν ἦτον ὅμως πεθαμένος μὲ τὰ σωστά του, ἀλλ' ἦτο βυθισμένος. Τὸν εἶχον τριγυρίσει τὰ παιδιά του, οἱ συγγενεῖς του καὶ ἡ γειτόνισσαις, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χωρικῶν, καὶ τὸν ἔκλαιγαν. Ὁ Γέρω Ῥούνης εἶχε φθάσει μὲ τὸ βασίλευμα τοῦ ἡλίου. Εὗρε τὸν νεκρόν, ἐκάθησε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν κύκλον καὶ ἐλυπεῖτο διὰ τὸν θάνατον τοῦ συμπεθέρου του. Ἀφοῦ ἐνύχτωσε καλά, καὶ ἔκλεισαν τῆς πόρταις τοῦ σπιτιοῦ, φαίνεται ὅτι ὁ ἀποθαμένος ἐζεστάθη καὶ ἄρχισε νὰ ξαπλώνεται καὶ νὰ βογκᾷ, καὶ ἔκοψε τὰ δέματα, μὲ τὰ ὁποῖα εἶχον δέσει τὰ χέρια του. Ταῦτα ἰδόντες οἱ παρακαθήμενοι ἐφοβήθησαν καὶ ἔφυγον, ἦσαν νεώτεροι τοῦ Γέρω Ῥούνη, τὰ ἔχασε καὶ αὐτός· ἀλλ' ἔστρωξε τὸν συμπέθερόν του, ὁ ὁποῖος ἐγύρευε νὰ σηκωθῇ, λέγοντάς του· «Ἀντροπή, συμπέθερε!» καὶ οὕτως ἔφυγε καὶ αὐτός, καὶ ἄφησαν τὸν φτωχὸν χωρὶς καμμίαν βοήθειαν καὶ τὸ πρωΐ τὸν εὗρον πεθαμένον μὲ τὰ σωστά του, καὶ δὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν ἐντροπὴν τὸν συμπέθερόν του ὅπου τὸν ἔαπρωξεν.

ΛΔ'

Εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον Ἀγρίδι τῆς Γόρτυνος ἔφαγεν ὁ λύκος τοῦ γέρω Σπύρου τὸ γαϊδουροπούλαρο καὶ τὸ ἔκλαιγεν. Ὁ δὲ γειτονάς του τὸν ἐπαρηγοροῦσε καὶ τοῦ ἔλεγε· Μὴν κλαῖς, γέρω Σπύρο, ἔχει ὁ Θεός. Ὁ γέρω Σπῦρος τοῦ εἶπε· «τί νἄχῃ ὁ Θεός· ἀστραπαῖς καὶ βρονταῖς ἔχει, γαϊδουροπούλαρα δὲν ἔχει.»

ΛΕ'

Εἰς τὸν Κούβελα, χωρίον τῆς Τριφυλίας, συνειθίζουν νὰ κλέφτουν γελάδια, διότι εἶναι ζωοκλέπταί. Ἕνας ἔχασε τὴν γελάδα του, καὶ τὴν εἶχον μαρτυρήσει, ὅτι εἰς τὸ δεῖνα σπίτι τὴν ἔβρασαν καὶ τὴν ἔφαγαν. Ἐπῆρεν ἕνα ἄνθρωπον τῆς ἐξουσίας καὶ ἐπήγαινεν ἴσια εἰς τὸ σπῆτι. Ἡ γερόντισσα τοῦ σπιτιοῦ καθὼς τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ὅτι πηγαίνουν νὰ εὕρουν τὸ κρέας, καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἀπομείνει μόνον ἡ κεφαλὴ τῆς γελάδας, μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα ἐτύλιξε τὴν κεφαλὴν ὡσὰν μικρὸν παιδὶ καὶ τὴν ἔβαλεν εἰς τὴν κούνιαν, καὶ ὕστερα ἐκάθησε κοντὰ καὶ τὴν ἐκούναγε καὶ ἐναναρίζεν αὐτὴν τάχα διὰ νὰ κοιμηθῇ. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀφοῦ ἐμβῆκαν μέσα καὶ ἔψαξαν ὅλον τὸ σπίτι, ὕστερα ἐρώτησαν τὴν γερόντισσαν τί ἔκαμαν τὸ κρέας τῆς γελάδας. Αὐτὴ τότε ὠρκίσθη καὶ δείχνουσα τὸ ψεύτικον παιδί, εἶπε νὰ φάῃ τὸ κεφάλι του, δὲν εἶδε τίποτε καὶ οὕτως ἠπάτησε τοὺς ἐρευνῶντας.

ΛΣΤ'

Ἕνας Ἀνατολίτης δὲν εἶχε καπνὸν νὰ καπνίσῃ. Ἐπῆγε λοιπὸν καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸν καφενὲ καὶ ἐπαρηγορεῖτο βλέπων τοὺς ἄλλους καπνίζοντας. Ταὐτοχρόνως ἦλθεν ἕνας ἄνθρωπος ἔχων καπνοσακούλαν γεμάτην καπνόν, τὸν ἐπλησίασεν ἀμέσως καὶ τοῦ εἶπε· «τὸ ἄλογον ὅπου ἐψόφησεν ἐπέρσι ἂν ζῇ ἐρέτος»· ὁ νεοφερμένος τοῦ ἀπήντησε· «τί λέγεις; δὲν σὲ ἐνόησα». «Αἴ!... φέρε τὴν σακοῦλάν σου νὰ γεμίσω τὸ τσιμπούκί μου. Εἶπα ἕνα λόγον ν' ἀνοίξωμεν κουβέντα».

[1] 29, 1, α. [2] 1, 25, 3. [3] 5, 88. [4] 29, 1, f. [5] 37, 4, 6. 10, 23, 9. 3, 100, 3. [6] 10, 22, 5.

ΒΙΟΥ ΟΔΥΝΑΙ

(Συνέχ. ἴδε προηγ. φύλλον)

Β'

Ἴδωμεν ἤδη ὄψιν τινὰ τῆς ἀτυχίας. Πόσαι ὅμως ὑπάρχουσι, ποίου μεγέθους καὶ δυνάμεως, ποίας πικρίας καὶ φορτικότητος; Εἴσελθε μετ' ἐμοῦ, ἀναγνῶστα, ἐντὸς στενῆς καὶ ἀνηλίου αὐλῆς οἰκίσκου μεταξὺ τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου. Εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς ταύτης πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπάρχει μικρότατον δωμάτιον ἡμισκότεινον ἔχον ἓν μόνον μικρὸν παράθυρον πρὸς τὴν αὐλήν. Ἐκεῖ διαιτῶνται τέσσαρα μικρὰ παιδία μετὰ τοῦ ἡμιτύφλου πατρός των καὶ τῆς μητρός των Κατίνας, τυφλῆς καθολοκληρίαν. Δύο στρωμναὶ ῥυπαραὶ καὶ κατὰ γῆς ἐρριμμέναι, ῥάκη τινὰ ἐφαπλωμάτων, μία πήλινος λεκάνη, ἀποτελοῦσι τὰ ἔπιπλα τοῦ ζοφεροῦ ἐκείνου δωματίου. Ὑπεράνω, ὡς φάρος σωτήριος καὶ σημαντὴρ ἐν μέσῳ τῶν σκοπέλων, φαίνονται δύο εἰκονισμάτια. Τὴν ὥραν, καθ' ἣν εἰσῆλθον, μικρὸν παιδίον, ἐντὸς σαλίου τετυλιγμένον, ἔκλαιε πικρῶς. Ἤκουσα τότε τὴν σκληρὰν ἀφήγησιν τῆς τύχης καὶ τῶν παθημάτων τῶν δυστυχῶν ἐκείνων, οἵτινες εἶναι Κερκυραῖοι. Ὁ πατὴρ εἶχε μέλαν ὕφασμα περὶ τὸν ἀριστερὸν αὐτοῦ ὀφθαλμὸν ὅπως προφυλαχθῇ ἀπὸ τοῦ ἀμυδροῦ φωτός, ὅπερ ἠνώχλει τὴν πάσχουσαν ὅρασίν του. Ἡ μήτηρ εἶχεν ἀσκεπεῖς τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ κατὰ τίνος νὰ προφυλαχθῇ ἀφοῦ ἦσαν νεκροὶ καὶ ἀναίσθητοι εἰς τὰ τέκνα της καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου;

Καὶ μετὰ τὴν θέαν ἔτι τοῦ παραλυτικοῦ ἡ σκηνὴ ἐκείνη μὲ συνεταράζεν ὁλόκληρον. Διὰ θρηνώδους φωνῆς μοὶ ἀφηγήθη ἡ μήτηρ τὴν δυστυχίαν των. Τὰ τέσσαρα μικρότατα παιδία ἱστάμενα πέριξ μὲ παρετήρουν προσεκτικῶς, καὶ ἀπωτέρω ὁ πατὴρ ἵστατο ἀσκεπὴς μὲ ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς χεῖρας. Ἡ ἀθλία τυφλὴ θηλάζεται· ἰδοὺ ὅ,τι δὲν ἐσυγχώρησα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ἡ κατάστασις τῶν ὁποίων ὁμολογῶ ὅτι εἶναι ἱκανὴ ν' ἀποσπάσῃ λυγμοὺς καὶ τὰ αἰσθήματα πάντα τοῦ ἐλέους καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Ὀλίγων μηνῶν βρέφος ἔκειτο ὕπτιον ἀπωτέρω. Εἶχε ματαίως ἀναζητήσει εἰς τὸν ἀπεξηραμμένον κόλπον τῆς μητρός του σταγόνα γάλακτος, καὶ οἱονεὶ καταπεπονημένον ἐκ τοῦ κόπου ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὸ ταλαίπωρον, ἀτυχῆσαν νὰ χορτασθῇ καὶ ἐκεῖ, ἔνθα ἐδικαιοῦτο ν' ἀνεύρῃ τὴν τροφὴν χωρὶς νὰ κοπιάσῃ... εἰς τὸν κόλπον τῆς μητρός του. Ἡ δυστυχία λυμαίνεται τὴν ἑξαμελῆ οἰκογένειαν. Ἐν τῇ σειρᾷ τῆς ἀφηγήσεως ἡ τυφλὴ κατελήφθη ὑπὸ δακρύων. Δὲν γνωρίζω θέαμα φρικωδέστερον τοῦ θεάματος ὀφθαλμῶν νεκρῶν, βαπτιζομένων εἰς δάκρυα! Τὰ μικρὰ συνεκινήθησαν βλέποντα τὴν μητέρα των κλαίουσαν, ἐν δὲ τούτων, τὸ δεύτερον, ἤρξατο ἐπίσης θρηνοῦν. Τὴν νύκτα, ὅτε αἱ πιέσεις τῆς ζωῆς ἀποβαίνουσιν ὑπερμέτρως καταθλιπτικαί, καὶ ἡ φωνὴ τῶν μικρῶν «Ψωμί, ψωμί!» σχίζει τὴν καρδίαν της, ἐξέρχεται ἐνίοτε εἰς τὰς ὁδοὺς ἡ τυφλὴ ἐπαιτοῦσα ὑπὲρ τῶν τέκνων της, καὶ ἔστιν ὅτε ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός της, ὁτὲ μὲν ἀδυνατοῦντος νὰ ἐργασθῇ, καὶ ἄλλοτε δυναμένου ἀλλ' οὐδαμοῦ εὑρίσκοντος ἐργασίαν. Ὅσοι λέγετε ὅτι ἐβαρύνθητε δηθεν τὸν βίον μεταβῆτε ἐδῶ νὰ ἴδητε πρῶτον καὶ νὰ θεραπευθῆτε ἀκολούθως.

Ἐνίοτε τὸ θέαμα τηλικούτων ἀτυχημάτων ποικίλλεται ὑπὸ σκηνῆς, ἥτις ὅσον καὶ ἂν προδίδῃ γνωστὴν ἄποψιν ἀδυναμίας τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον καὶ ἂν κριθῇ ἐπιεικῶς παρ' ἐκείνων, οἵτινες ἐτάζουσι καὶ μελετῶσι φιλοσοφοῦντες ἐπὶ τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι πάντοτε ὀδυνηρὰ ἐν ὅλῃ τῇ εὐνοήτῳ αὐτῆς τρυφερότητι. Εἴς τινα αὐλὴν κατῴκουν πρό τινος χρόνου πενόμεναι οἰκογένειαι μετὰ κόπου μόλις δυνάμεναι ν' ἀποζῶσι δι' ἄρτου καὶ ὀλίγων ἐλαιῶν. Εἰς νέος τυφλὸς εἰργάζετο εἰς τὴν αὐλὴν κατασκευάζων καλάθους διὰ καλάμων καὶ κλάδων λύγου· ἀντικρυ αὐτοῦ, ἐντὸς τῆς αὐτῆς αὐλῆς εἰργάζετο νέα κόρη φθισική. Ἡ νέα ἔβλεπε τὸν τυφλόν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἀνίατον πάθος τοῦ στήθους της προσετέθη καὶ τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος, καταναλίσκων τὴν κόρην ἐξίσου ὅπως καὶ ἡ φθίσις. Δὲν πρόκειται παντελῶς νὰ ψυχολογήσω ἐπὶ τοῦ θεάματος νέας στηθικῆς ἐρώσης μανιωδῶς νέου ἀδυνατοῦντος νὰ λαλήσῃ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, οἵτινες, ὡς λέγουσιν, εἶναι ἡ πρώτη γραμματική, τὸ ἀλφαβητάριον μᾶλλον τῶν τρυφερῶν καρδιῶν. Ἡ νέα, ὑπὸ τοῦ διπλοῦ πάθους τῆς καταναλισκομένη, ἔφθινε ταχύτερον. Κ' ἐν ὅλῃ ὅμως τῇ ἀπεγνωσμένῃ αὐτῆς καταστάσει ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν τυφλὸν τὸ ἀδηφάγον πῦρ τῆς καρδίας της καὶ ἐζήτησεν ἀνακούφισιν μεριζομένη μετ' αὐτοῦ ἠδείας βασάνους, αἵτινες ἔκτοτε θ' ἀπέβαινον ἐντρύφημα ἰδανικὸν καὶ ἀνέκφραστον. Ὁ τυφλὸς διότι δὲν εἶχεν ὀφθαλμοὺς δὲν ἔπεται ὅτι δὲν εἶχε καὶ καρδίαν. Δὲν ἔβλεπεν, ἠσθάνετο ὅμως, καὶ ἴσως ἡ στέρησις τῆς ὁράσεως καὶ ὁ σκοτεινὸς κόσμος ἐν ᾧ ἐψηλάφα, καθίστα φωτεινότερον καὶ θελκτικώτερον τὸν ἄλλον κόσμον εἰς ὃν ἐζήτησε νὰ ἔλξῃ αὐτὸν ἡ φθισικὴ κόρη. Ἐνυμφεύθησαν. Καὶ μετὰ παρέλευσιν ἔτους καχεκτικὸν βρέφος ἐκλαυθμύριζεν εἰς τὴν ἀγκάλην φθισικῆς μητρὸς καὶ πατρὸς τυφλοῦ ἀδυνατοῦντος ἀπολύτως νὰ ἐργασθῇ, καὶ ἤδη νοσοῦντος. Τὸ εἰδύλλιον ἀπέβη ταχέως τραγῳδία δεινή. Ἐν αἱμοπτυσίᾳ ἀπεσβέσθη τῆς μητρὸς ἡ ζωή, εἰς δὲ τὸ κλαυθμυρίζον καὶ πεινῶν βρέφος, ὀρφανὸν ἤδη μητρός, ἔδιδε μηχανικῶς ὁ τυφλὸς πατὴρ ἄρτον μεμοσχευμένον εἰς ἀφέψημα καφὲ ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ μητρικοῦ γάλακτος. Ἐνίοτε τὰ τεμάχια τοῦ ἄρτου ἦσαν τοσούτῳ μεγάλα καὶ τόσῳ ἀπροσέκτως ἐδίδοντο, ὥστε τὸ νήπιον ἔπασχεν ἐκ στιγμαίου πνιγμοῦ. Ὀλίγας ἑβδομάδας μετὰ τοῦτο ἀπέθανε τὸ βρέφος, ἀπέθανε καὶ ὁ τυφλὸς πατήρ.

Ἠνέῳξα μικρὰν παρένθεσιν σκοπῶν νὰ πραΰνω τὴν μελαγχολίαν τοῦ ἀναγνώστου. Φοβοῦμαι ὅτι τὴν νύξησα. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἀφιερωθεῖσα εἰς τοιαύτας ὀδυνηρὰς ἐπισκέψεις καὶ μελέτας, ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ὁλόκληρος συμφώνως πρὸς τὸν σκοπόν, δι' ὃν εἶχε διατεθῆ. Ἡ μεσημβρία εἶχε σημάνει· ἡ βροχὴ ἔπιπτε πάντοτε, ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρῶς, καὶ ῥεύματα ὑδάτων εἶχον κατακλύσει τὰς στενὰς ὁδοὺς τῶν συνοικιῶν, ἐν αἷς διέτριβον τότε. Τοῦ ἡλίου ἡ ἔλλειψις, αἱ πένθιμοι ἐντυπώσεις μου, ἡ θέα τοιούτων σκηνῶν, ἡ ἰδέα ὅτι ἐν τῇ πόλει μας ἐξετυλίσσοντο καὶ ἄλλα δράματα ἄγνωστα, εἰς τῆς στερήσεως τὸν κύκλον ἀναγόμενα, ἡ δυσάρεστος προσδοκία ὅτι μετὰ μικρὸν ἔμελλον νὰ θεωρήσω καὶ ἄλλους τόπους, ἔνθα βιοῦσι τὸν ἀβίωτον βίον τόσοι ἄνθρωποι κρείσσονος τύχης ἄξιοι, μὲ ἐπίεζεν ἀφορήτως. Ἀ! Διατί νὰ μὴ εἶναί τις πλούσιος! Ποίων τέρψεων θείων στεροῦνται οἱ πτωχοὶ μὴ δυνάμενοι νὰ συντρέχωσιν ὅπως θέλουσι τοὺς πτωχοτέρους αὐτῶν.... Περιεσταλμένος ὑπό τινα τοῖχον ἀνέμενον νὰ ἐλαττωθῇ ὁ ὄμβρος ὅπως συνεχίσω τὸν δυσάρεστον δρόμον. Σκοτειναὶ ἰδέαι ἀνέθρωσκον τότε ἐν ἐμοί. Ἀνελογιζόμην ὅλας τὰς ἀνισότητας ἐν τῷ κόσμῳ, ὅλας τὰς ἀδικίας, ὅλας τῆς εἱμαρμένης τὰς καταδρομάς, καὶ διὰ μέσου τῶν ἑκατομμυρίων τῶν γενεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον ἔλθει καὶ ἀπέλθει ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἔβλεπον ἐλαχίστους δυστυχεῖς ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων, ἀλλὰ πάντοτε πάσχοντας καὶ παραπονουμένους, τοὺς δὲ πολλοὺς ῥηγνύοντας κραυγὴν ἄλγους καὶ πάθους, καταρωμένους τὴν ζωὴν καὶ τὰς δυστυχίας της, παραπονουμένους διατί νὰ γεννηθῶσιν, ἐπικαλουμένους τὸν θάνατον ἀλλὰ μὴ τολμῶντας ν' ἀποθάνωσιν! Ἐδῶ γραῖα μήτηρ ἐκήδευε τὸν νεαρὸν υἱόν της, τὴν μόνην ἐλπίδα τοῦ βίου της καὶ τὴν χαράν. Ἐκεῖ ὀρφανὰ τρυφερᾶς ἡλικίας ἔκλαιον παρὰ τὸ πτῶμα τῆς νέας μητρός των, καὶ πρὶν ἢ θάψωσιν αὐτὴν συνῃσθάνοντο ἤδη τῆς ὀρφανίας τὰ δυστυχήματα. Ἀλλαχοῦ ἠκούετο ἀσθενὴς φωνὴ εὐθυμίας· ἐσιώπησεν αἴφνης, καὶ τὴν φωνὴν τῆς χαρᾶς διαδέχεται ἀκαριαίως ὁ θρῆνος καὶ οἱ λυγμοί. Τὸ δένδρον τῆς ἐλπίδος φυλλορροεῖ ὁσημέραι, καὶ ἑκάστη πτῶσις τῶν φύλλων μαρτυρεῖ καὶ μίαν πικρὰν τροποποίησιν τῶν ὀνείρων, τῶν αἰσθημάτων, τῶν πόθων, τῶν στοχασμῶν μας. Ἐπιστεύσαμεν εἰς φίλους καὶ ἐπροδόθημεν. Ἐπιστεύσαμεν εἰς γυναῖκας· αἱ γυναῖκες ἐπίστευσαν εἰς ἡμᾶς καὶ ἐπρόδοσαν προδοθεῖσαι. Ὁ σκεπτισμὸς εἰσεχώρησεν εἰς τὸ πνεῦμά μας· ὁ δισταγμὸς ἀπεξήρανε τὴν πηγὴν τῆς χαρᾶς, καὶ ἡ ὑποψία, μὲ τὸν ἀκούραστον αὐτῆς ὄνυχα νύσσει διαρκῶς τὴν καρδίαν μας καὶ φυγαδεύει τὸν ὕπνον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Ἐπὶ τοῦ πελάγους τούτου τῆς ἀεννάου διαψεύσεως καὶ τῆς ὀδύνης πλαναται ἐν τούτοις, ὡς μόνος ἀνθρώπινος κλῆρος ἀναλλοίωτος καὶ σταθερός, ἡ σκληρὰ ἀνάγκη. Πόσοι ἐσώθησαν ἢ θὰ σωθῶσιν ἀπὸ τοὺς φαρμακεροὺς ὄνυχάς της;....

.....

Ὁ μικρὸν κοπάσας ὑετὸς μοὶ ἐπέτρεψε νὰ συνεχίσω τὸν δρόμον. Εἰσέδυν εἰς πενιχροὺς οἰκίσκους, εἰς δωμάτια χαμηλὰ καὶ στενά, εἰς αὐλὰς ἐπιμήκεις, ἀνηλίους, σκοτεινάς, φρικώδεις. Ἐδῶ, εἰς τὴν πόλιν μας, ἐδῶ διαδραματίζονται καθ' ἑκάστην σπαρακτικαὶ σκηναί, ἃς δὲν θὰ παραστήσω διὰ μακρῶν οὐδὲ θὰ χρωματίσω ζωηρῶς ὅπως τὰς καταστήσω ἰσχυροτέρας καὶ μᾶλλον εὐλήπτους. Τιμῶ τῶν συμπολιτῶν μου τὰ αἰσθήματα καὶ πείθομαι ὅτι θὰ ἦτο ἀντικρυς ὕβρις εἰς τὴν εὐγένειαν τοιούτων αἰσθημάτων τὸ προσδοκᾶν ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ πάρεργος ἀφήγησις, ἀλλ' ἀνάγκη ἰσχυρᾶς ἐξάρσεως ὅπως ἐννοηθῇ τὸ βάθος τοιαύτης ἀπεριγράπτου ἀθλιότητος καὶ ὀδύνης. Γυνή, νέα ἔτι, κατάκειται ἐδῶ μόνη, σπαίρουσα ὑπὸ τοὺς νυγμοὺς καρκίνου τῶν ἐντοσθίων. Παρὰ τὸ προσκεφάλαιόν της οὐδεὶς ἀγρυπνεῖ, καὶ τὸ οὖς της οὐδεμία φωνὴ φιλικὴ θωπεύει ὑποτυποῦσα λόγους ἐλπίδος καὶ καρτερίας. Νὰ δώσω τὴν εἰκόνα τῆς πασχούσης καὶ τῆς ἐρημίας ἐκείνης τοῦ πτωχοτάτου δωματίου της; Θὰ συνέτριβον τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγνώστου καὶ δὲν θὰ ἀνεκούφιζον τὴν πάσχουσαν. Ἡ στέρησις αὐξάνει τοὺς πόνους της, ἡ δὲ ἐπικουρία φιλανθρώπου ἰατροῦ προσκόπτει συνεχῶς κατὰ τῆς ἀνεπαρκείας καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν μέσων....

Ἰδού, παρὰ τὴν συνοικίαν τοῦ ἁγίου Φιλίππου, ἐσχατόγηρος τυφλός, ἡμίγυμνος, πεινῶν, ἀπεγνωσμένος. Φέρει λευκὸν πώγωνα. Ἡ φλόγωσις ἐξώγκωσε καὶ ἔβαψεν ἐρυθρὰ τὰ λευκώματα τῶν ἐσβεσμένων ὀφθαλμῶν του. Ἀντικρυ ἀσθενὴς κατάκειται εἰς ῥυπαρὰν στρωμνὴν ταλαίπωρος γυνὴ θῦμα ἀνάγκης ἀδυσωπήτου. Διετὲς παιδίον θερμαίνεται παρὰ κέραμον, ἐφ' ἧς ἡμίσβεστοι ἄνθρακες ἀναδίδουσι μετρίαν θερμότητα καὶ δηλητηριώδη ὑποκύανον φλόγα. Ὁ γέρων ἐξ ἑνὸς ψηλαφᾷ καὶ στενάζει· τὸ νήπιον ἀφ' ἑτέρου πεινᾷ καὶ θρηνεῖ. Ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ δύσις τοῦ βίου ἐμφανίζεται ζωηρὰ εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην τοῦ ἐσχάτου γήρατος καὶ τῆς τρυφερωτέρας νηπιότητος. Ἡ δυστυχία ἐνόνει τοὺς δύο τούτους ἀντιθέτους πόλους, καὶ ἡ ἀδυναμία προσπελάζει τὰ ἐκ διαμέτρου ὅρια ἀφομοιοῦσα τὸν γέροντα καὶ τὸ βρέφος. Ἡ νηπιότης εἶναι τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀδυναμίας ἡμῶν ὡς πλασμάτων, τὸ δὲ γῆρας τὸ ὕστατον. Μεταξὺ τῆς πολιότητος καὶ τῆς νηπιότητος, μεταξὺ τῆς ἀνατολῆς τῆς δύσεως τῆς ζωῆς μας ἀριθμοῦμεν οἱ ἄνθρωποι πολλὰ ἔτι στάδια ἀδυναμιῶν..... Ἀλλ' εἶναι ἀδυναμίαι κινοῦσαι τὴν ἀποστροφὴν ἀντὶ τοῦ ἐλέου, καὶ τὴν κατάκρισιν ἀντὶ τῆς συμπαθείας καὶ τῆς συγγνώμης. Θέλετε τὴν ἀληθῆ, τὴν συναρπάζουσαν τὴν ψυχὴν ἀδυναμίαν; Ἀτενίσατε τὸ βρέφος. Θέλετε τὸ συμπλήρωμά της; Ἀτενίσατε τὸν γέροντα....

Πῶς διάγουσι τὸν βίον ὁ γέρων ἐκεῖνος καὶ τὸ νήπιον; Εἶναι ἄρά γε ἀνάγκη νὰ τὸ ἀναπτύξω ἀναγράφων πάσας τὰς λεπτομερείας, ὧν ἐγενόμην αὐτήκοος καὶ αὐτόπτης; Μὲ τοὺς ἀθῴους αὐτοῦ λογισμοὺς καὶ τὴν ἀνεπιτήδευτον γλῶσσαν τὸ μικρὸν παιδίον ζητεῖ, ἐκτὸς τῶν τρυφερῶν θωπειῶν τῆς μητρός του, καὶ τεμάχιον ἄρτου ξηροῦ. Ἀκούει ὁ γέρων τὴν ἀθῴαν, τὴν σπαρακτικὴν τοῦ βρέφους ἐπίκλησιν, καὶ ἀπαντᾷ διὰ τοῦ στεναγμοῦ. Ἰδοὺ καὶ ἕτερον σημεῖον συνενοῦν τὰς δύο ἀφεστώσας τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίας: ὁ στεναγμός. Πενία ἀπηνὴς ἰσοπέδωσε τὰς κεφαλὰς πάσας καὶ ἐξήλειψε τὰς διαφορὰς τῆς ἡλικίας. Τὸ νήπιον πάσχει ὅπως καὶ ὁ γέρων. Δὲν πένεται τις ὀλιγώτερον ἐὰν ἦναι τρυφερὸς τὴν ἡλικίαν ἢ ἐσχατόγηρος. Ἐν τῇ πτωχείᾳ ἀφανίζονται αἱ διακρίσεις, καὶ τοιαύτη ἀπόλυτος ἰσότης, θὰ ἦτο ἀρετή, ἂν μὴ ἦτο δυστυχής...

Ἐκεῖ που, κατὰ τὴν συνοικίαν τῆς Βλασαρουῆς, γυνὴ λεχὼ θνήσκει δι' ἔλλειψιν τροφῆς τονωτικῆς. Πρὸ ὀλίγου χρόνου ἀπόπληκτος κατέπεσεν ὁ σύζυγός της, καὶ ἀνίκανος ἤδη νὰ ἐργασθῇ, ἀπέβη βάρος τῆς οἰκογενείας του, ἧς ὤφειλε καὶ ἤθελε νὰ ἦναι τὸ στήριγμα. Ἡ λεχὼ κατάκειται ἐν ἀπολύτῳ ἐξαντλήσει. Τὸ ἀσθενῶς κλαυθμυρίζον βρέφος της λείχει τὴν ξηρὰν θηλὴν ματαίως ἀναζητοῦν σταγόνα γάλακτος μητρικοῦ. Ὁ κόλπος τῆς μητρὸς πιθανὸν νὰ ἐγκλείῃ ὠκεανὸν ὁλόκληρον φιλοστοργίας καὶ μερίμνης· οὐδὲ ῥανίδα ὅμως γάλακτος δύναται νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὸ βρέφος, οὐτινος ἡ λιμοκτονία ἤρξατο μετὰ τῆς ζωῆς.... Ὅσαι ἐθλίβητε τυχὼν διότι δὲν εἴχετε ἀμάξας, πινακοθήκας, σταύλους, κήπους, θερμοκήπια, ἀδάμαντας, παραμυθήθητε ἀπὸ τοιούτων καρδιοβόρων ἀλλὰ ταπεινῶν μεριμνῶν. Ἡ γυνὴ ἐκείνη οὐδὲν τούτων ποθεῖ. Ζητεῖ, ἐν ὀνόματι τῆς εὐσπλαγχνίας, ὀλίγον κρεάτινον ζωμόν, καὶ οὐχὶ δι' ἑαυτήν, ἀλλὰ διὰ τὸ τέκνον της. Ἐὰν ἠδύνατο νὰ ζωογονήσῃ τὰς πεπηγυίας φλέβας της δι' ὀλίγου ζωμοῦ, ἴσως τὸ αἷμά της ἀντὶ πύου θὰ μεταβάλετο εἰς γάλα, καὶ τὸ βρέφος δὲν θ' ἀπέθνησκεν ἐξ ἀσιτίας. Ἄρτον διὰ τὴν ταλαίπωρον λεχώ! Ἀλλὰ ποῦ εἶναι ὁ ἄρτος; Ἐὰν καὶ μεταξὺ τῶν κυριῶν ὑπάρχωσί τινες «βαρυνθεῖσαι τὴν ζωὴν» ἐν μέσῳ τοιούτου πλούτου καὶ μαλθακότητος, ἃς ἀτενίσωσι τὴν εἰκόνα ταύτην τὴν ὠχρὰν ἀλλ' εὔγλωττον κ' ἐκφραστικήν. Ἴσως θεραπευθῶσιν ἀπὸ τὴν ἀλλόκοτον καὶ ἀσύγγνωστον ὀδύνην τοῦ ποθεῖν τὰ πάρεργα, τοῦ θλίβεσθαι δι' ὅ,τι δὲν εἶναι ἀπολύτως χρήσιμον, ὅτε οἱ ἄλλοι θνήσκουσι... πεινῶντες καὶ τρέμοντες!

Προχωρῶ περαιτέρω. Ἐντὸς τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ ἀκανονίστου αὐλῆς, δέκα οἰκογένειαι συμφύρονται. Πένονται πᾶσαι. Ἐργάζονται ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἄχρι τῆς δύσεως καὶ ὅμως δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς λιτωτάτης ζωῆς. Ἑτέρα ἄποψις ἀθλιότητος! Νὰ ἐργάζησαι ὑπὸ τὸν ἥλιον, τὴν βροχὴν καὶ τὸ ψῦχος, νὰ κρυώνῃς, νὰ βρέχησαι, καὶ ἐν τούτοις νὰ μὴ ἐλπίζῃς ὅτι θὰ δειπνήσῃς ἐπαρκῶς τὸ ἑσπέρας. Ἡ ἀρχὴ ὅτι ἡ γονιμότης αὐξάνει κατὰ λόγον τῆς ἐλεεινότητος τῆς ζωῆς ἀναδείκνυται πάντοτε ἀναμφισβήτητος. Λόχοι παιδίων μικρῶν, ἀνυποδήτων καὶ ῥακοφορούντων πλανῶνται εἰς τὰ ὑπόγεια καὶ τὰς αὐλάς. Πῶς νὰ ἐπαρκέσωσιν οἱ ἔνοχοι γονεῖς, διότι εἶναι ἔνοχοι, εἰς τὰς ἀνάγκας ἃς ἐδημιούργησεν ὁ ἀσυλλόγιστος γάμος καὶ αἱ φυσικαὶ καὶ μὴ ἀγνοούμεναι συνέπειαί του; Οὕτω αἱ στερήσεις προστίθενται εἰς τὰς στερήσεις, καὶ αἱ ἀνάγκαι αὐξάνουσι τὰς ἀνάγκας. Γυνὴ θηλάζει ὑπό τινα διαρρέουσαν καλύβην βρέφος κακχεκτικόν. Παρὰ τὰ γόνατα τῆς γυναικὸς ἐκείνης τρία παιδία, ὧν τὸ πρεσβύτερον μόλις εἶναι ἐννεαετές, μὲ τὴν πελιδνὴν τῆς δυστυχίας σφραγῖδα ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἀτενίζουσι περιλύπως τὴν μητέρα των. Ὁ πατὴρ των πλαναται ἔξω. Ἴσως ἐπαιτεῖ, ἴσως ἀργολογεῖ, ἴσως μελετᾷ νυκτοκλοπήν τινα. Ἐζήτησεν ἐργασίαν, ἀλλ' ἀπέτυχε, καὶ ἐν τῇ ἀπογνώσει του ἀπέβη ὀξύθυμος. Ἐκτύπησε τὴν σύζυγόν του, ἐλάκτισεν ἰσχυρῶς εἰς τὸ στῆθος τὸ πρεσβύτερον παιδίον, καὶ βλασφημῶν ἀγρίως ἐρρίφθη ἀλλοφρονῶν εἰς τὰς ὁδούς. Τότε ἐξετυλίχθη φοβερὰ σκηνὴ εἰς τὴν τρώγλην ἐκείνην, ἔνθα ἐξ ἔμενον πλάσματα. Ἡ μήτηρ ἦτο ἐπιληπτική· προσβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ φρικτοῦ πάθους κατέπεσεν ἀναίσθητος, ἀφρίζουσα καὶ σπαίρουσα. Τὰ μικρά της ὑπολαβόντα θανοῦσαν τὴν μητέρα των ἤρξαντο κλαίοντα. Δυστυχέστατα πλάσματα! Ἀγνοεῖτε ὅτι καὶ σεῖς θὰ σπαραχθῆτε ἡμέραν τινὰ ὑπὸ τοῦ φρικτοῦ πάθους, ἀφοῦ οὐδεμία εὔσπλαγχνος χεὶρ παρενέβη ἵνα κωλύσῃ γάμον ἐγκληματικόν, πεπρωμένον ν' αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν δυστυχῶν, κ' ἔτι πλέον νὰ μεταδώσῃ τὸ κληρονομικὸν πάθος εἰς ἀθῷα καὶ ἀνεύθυνα ὄντα!

Ὁπόσον ἀτελεύτητος εἶναι ἡ ἀλλεπάλληλος ἐκτύλιξις σκηνῶν πενίας παραπλησίων καὶ φοβερωτέρων ἔτι! Ἠδυνάμην νὰ παραταξῶ ἐνταῦθα, ἀκριβολογῶν ἐν πᾶσι, μυρίας εἰκόνας τὴν μίαν δυστυχεστέραν τῆς ἄλλης. Ἠδυνάμην ν' ἀγασύρω ὑψηλότερον τὴν ἄκραν τῆς ὀθόνης, καὶ νὰ ἐπιδείξω ὅλον τὸ βάθος ἐσχάτης βιωτικῆς ἀθλιότητος, ὑφ' ἣν ἀσφαλῶς ἐπῳάζει ἡ ἀτιμία, καὶ ἐνίοτε τὸ ἔγκλημα. Θ' ἀπασχολήσω, ἴσως προσεχῶς, τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ κοινωνικὸν τοῦτο ζήτημα, καὶ τὸ εἰδεχθὲς θέαμα τῆς δημοπρασίας τῆς κόρης, ἕνεκα ἀνάγκης καὶ πείνης.... Σήμερον πρὸς τί ἄρά γε νὰ ἐπιμείνω ἀναγράφων ὅσα ἐγὼ αὐτὸς ἀντελήφθην καὶ ὅσα ἔμαθον ἐξ ἐρεύνης ἐπιμόνου καὶ εὐσυνειδήτου. Τὰ ὀλίγα παραδείγματα, ἅτινα ἐξέθηκα ἀνωτέρω εἶναι ἀφορμὴ ἁπλῶς πρὸς ἔννοιαν εὐρυτέραν τῶν δυστυχημάτων ἡμετέρων συμπολιτῶν. Δύναταί τις ν' ἀριθμήσῃ μυρίας περιπτώσεις γονέων κατατρυχομένων ὑπὸ τῶν δεινῶν τῆς πενίας καὶ ἀποκοιμιζόντων δι' ἡδέων λόγων, ἀντὶ καὶ τῆς κοινοτέρας τροφῆς, τὰ νηστικὰ τέκνα των. Δύναταί τις ν' ἀπαριθμήσῃ μυρίας περι-

πτώσεις ἀσθενῶν, ἐκ χρονίων πασχόντων νοσημάτων, καὶ κατακειμένων εἰς ζοφεροὺς χώρους, στενοχωρουμένων καὶ ὑφισταμένων, μετὰ τῶν σπαραγμῶν τῆς νόσου των, καὶ τοὺς σπαραγμοὺς τῆς βιωτικῆς δυστυχίας, τῆς φρικτοτέρας τῶν συμφορῶν τῶν μαστιζουσῶν τὴν ἀνθρωπότητα. Κατὰ τί ἄρά γε ἤθελον τονίσει τὴν ὡχρὰν παράστασιν ἐὰν ηὔξανον τὸν ἀριθμὸν τῶν παραδειγμάτων, καὶ μετέτρεπον εἰς ὀδυνηρὸν μαρτυρολόγιον τὰ πρόχειρα ταῦτα σημειώματα; Ὅμοιος πρὸς τὸν ἐπιδεικνύοντα δρᾶκά τινα σίτου ὡς δεῖγμα, ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ κριθῇ ἡ ποιότης τοῦ μεγάλου φορτίου, ἐπιδεικνύω κἀγὼ τὰ μικρὰ ἀλλ' ἀληθῆ ταῦτα παραδείγματα ὡς δεῖγμα, ἐξ οὗ ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ κρίνῃ τὸν μέγαν ὄγκον τῆς δυστυχίας, ὑφ' ἣν τόσαι οἰκογένειαι πάσχουσι καθημερινῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, ἐν ᾗ ἄλλοτε οὐδεὶς ἦτο ὁ ἐνδεής.

Ὑπάρχουσιν ὅμως, ἐν μέσῳ τοιαύτης ὁμοιομόρφου ἀθλιότητος, καὶ σημεῖά τινα ἐφ' ὧν προσηλοῦται ἰδιαιτέρως ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἡ σκέψις. Εἶναι βεβαίως ὀδυνηρὸν νὰ γεννηθῇ τις πένης καὶ ἀφοῦ ἔζησεν ἐν τῇ πενίᾳ ν' ἀποθάνῃ ἐν αὐτῇ. Ὅτε ὅμως ἐγεννήθη καὶ ἄχρι τῆς ἀκμῆς τοῦ βίου του ἔζησεν ἐν σχετικῇ βιωτικῇ ἀνέσει, εἶναι φρικῶδες νὰ τείνῃ χεῖρα ἐπαίτου κατὰ τὴν δύσιν τῆς ζωῆς του, καὶ νὰ ὑποβάλληται εἰς τὸν ἠθικὸν σπαραγμόν, ὅμοιος τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, δεχόμενος παρὰ χειρὸς ξένης, ὅσῳ καὶ ἂν ἦναι ἁβρά, ὅσῳ καὶ ἂν ἦναι συμπαθής, τὴν ἐπικουρίαν τῆς φιλανθρωπίας, τὴν δωρεὰν τῆς ἐλεημοσύνης. Δυστυχῶς ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν, ἐν μέσῳ τῶν θυμάτων τῆς ἐνδείας, καὶ θύματα ὑπὸ τὰς εἰδικὰς καὶ ὀδυνηρὰς ταύτας περιστάσεις διατελοῦντα... Σχεδὸν μοὶ ἐλλείπει ἡ δύναμις νὰ ἐνδιατρίψω περὶ τὴν ἀφόρητον τύχην τοιούτων δυστυχῶν ἐρυθριώντων ὅταν δέχωνται τὸ συμπαθὲς ἄρωμα τῆς φιλανθρωπίας, καὶ ἐν μέσῳ τῆς φωνῆς τῆς εὐγνωμοσύνης ἀφιέντων κραυγὴν ἀπογνώσεως διὰ τὴν θέσιν των. Ἐζήσαν ἄλλοτε ἐν ἀνέσει δὲν ζῶσι πλέον. Ἔδωκαν ἄλλοτε καὶ αὐτοὶ ἐλεημοσύνην· σήμερον τὴν δέχονται... Ἀλλ' ἐὰν προέκειτο νὰ ἐλεηθῶσι, διατί τότε νὰ μὴ ἀποθάνωσι, καὶ ἐκεῖ ὑψηλά, εἰς τὰς φωτεινὰς σφαίρας τοῦ ἄλλου κόσμου, νὰ δεχθῶσιν ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Θεοῦ τὴν ἀμοιβήν, ἥτις δὲν ἤθελε προκαλέσει τὸ ἐρύθημά των, ἀφοῦ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ μόνη δύναται νὰ ἐλεῇ τὸν εὐγενῆ καὶ ὑπερήφανον χωρὶς νὰ τὸν συντρίβῃ!..

Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ἐν τῇ πάλῃ τοῦ ἀγαθοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ, ἀντιπαρίστανται αἱ παραδόσεις ἐκεῖναι τῶν ἀσιατικῶν λαῶν αἱ παριστῶσαι τὸν δαίμονα τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς κακίας μαχομένους τίς πλειότερον νὰ σπαράξῃ καὶ τίς σώζων νὰ παραμυθήσῃ. Εἴδομεν ἀμυδρῶς τὸν δαίμονα τοῦ κακοῦ, ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐνδείας ἐμφανισθέντα, διώκοντα τοὺς συμπολίτας ἡμῶν, ἐντρυφῶντα εἰς τὰ δεινά των, ἀγαλλόμενον εἰς τὰ δάκρυά των, τρεφόμενον ἀπὸ τῆς ἀπογνώσεως καὶ τῶν δακρύων των. Καὶ ὁ ἀγαθὸς λοιπὸν ἄγγελος ποῦ εἶναι; Ῥίψασπις μήπως ἐγκατέλιπε τὴν πάλην, ἀφεὶς ἀπροστάτευτα τὰ θύματα τοῦ κακοῦ; Οὐχί! Ἐκεῖ εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν μάχεται ὁ ἄγγελος τῆς εὐσπλαγχνίας, περιβληθεὶς τὸ σχῆμα τῆς γυναικός, τὴν μόνην μορφήν, ἣν θὰ ἐλάμβανεν ἡ ἰδέα τῆς φιλανθρωπίας, ἐάν, ἐνσαρκουμένη κατήρχετο εἰς τὴν γῆν ὑπὸ ἔκφρασιν ἀνθρωπίνην. Ἐθεωρήσαμεν τὸ φαρμακερὸν δηλητήριον τῆς δυστυχίας. Πρέπει νὰ ἴδωμεν καὶ τὸ ἀντίδοτον. Ἐὰν ἦναι μικρόν, σώζει ὅμως συνεχῶς. Ἡ πρόθεσις ἄλλως εἶναι μεγάλη, καὶ μεγαλειτέρα ἡ αὐταπάρνησις καὶ ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς. Ἐνταῦθα δὲ ἀκριβῶς περὶ τῆς προθέσεως πρόκειται, διότι τοὺς ἠθικοὺς πόνους καὶ τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς, ἀνακουφίζει καὶ παραμυθεῖ ὁ συμπαθὴς λόγος, ἡ εὐγενὴς ἀφοσίωσις, τὸ θεῖον δάκρυ, ὅπερ ἀναβλύζει ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ εἰς τὴν θέαν τοῦ θύματος ἀγωνιῶντος ὑπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ θηρίου τῆς πενίας, πρὸ τοῦ ὁποίου ἡ ἑπτακέφαλος Ὕδρα καὶ ἡ μυθολογικὴ Ἔχιδνα εἶναι αὐτόχρημα ἀράχνη ἀβλαβής.

(Ἕπεται τὸ Γ' καὶ τελευταῖον μέρος)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

(Συνέχεια· ἴδε σελ. 128)

Τὸ τρίτον πρόσωπον, ὅπερ ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Γεωργίου, ἦτο ῥακένδυτός τις. Ἡ φυσιογνωμία του εἶχέ τι τὸ ἀνήσυχον καὶ πανοῦργον, ὅπερ διέκρινεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν καὶ φιλησύχων ἀστῶν. Ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τῶν ὀφθαλμῶν του ἔφερε μέγα ἔμπλαστρον, διὰ τοῦ ἄλλου δὲ προσέβλεπε τολμηρῶς περιξ του. Μεγάλη σιδηρᾶ ῥάβδος, τεθειμένη πλησίον του καὶ ἡ ὑπὸ δέρματος κεκαλυμμένη ῥάχις του, ὅπως δύναται νὰ φέρῃ ἐπ' αὐτῆς κάλαθον ἢ κιβώτιον προεδίδον ἀγγελιαφόρον ἢ γυρολόγον ἐξ ἐκείνων, οἵτινες κομίζουσιν εἰς τὰς ἀγορὰς ἢ εἰς τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις, μετὰ τῶν ἐνδιαφερουσῶν εἰδήσεων περὶ μεμακρυσμένων χωρῶν, δραστικὰ φάρμακα κατὰ τῶν ἀσθενειῶν τῶν ζώων καὶ ταινίας ἢ ἄλλα ποικίλα κομψοτεχνήματα διὰ τὰς νεαρὰς κόρας.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ κυρίως συνδιελέγοντο διακοπτόμενοι ἐνίοτε ὑπὸ θαυμαστικοῦ τινος ἐπιφωνήματος τῶν λοιπῶν. Τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας των ἐπέσυρε ζωηρῶς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Γεωργίου. Ὡμίλουν περὶ τῶν πολεμικῶν ἔργων τῆς συμμαχίας ἐν τῇ κάτω χώρᾳ τῆς Βυρτεμβέργης. Ὁ δὲ γυρολόγος διηγεῖτο ὅτι τὸ Μεκμούλ, εἰς ὃ εἶχε κλεισθῆ ὁ Γκὲτς δὲ Βερλιχίγκεν εἶχε κυριευθῆ ἐξ ἐφόδου καὶ ὁ ἀνδρεῖος οὗτος ἀρχηγὸς ἠχμαλωτίσθη.

Ὁ σύμβουλος ἐμειδίασεν ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ εἰρωνικῶς καὶ ἐρόφησεν ἡσύχως τὸν καλὸν οἶνόν του. Ὁ ἰσχνὸς δὲν ἀφῆκε τὸν γυρολόγον νὰ τελειώσῃ. Οἱ μικροὶ δακτυλοί του ἔπληξαν ἐρρύθμως τὴν τράπεζαν, διὰ φωνῆς δὲ βαθείας εἶπεν:

— Αὐτὰ φίλε μου, εἶνε ψεύματα, παραμύθια! Εἶνε ἀδύνατον· ὁ Βερλιχίγκεν γνωρίζει τὴν νεκρομαντείαν καὶ ἐκτὸς τούτου εἰς πλείστας μάχας μόνος αὐτὸς ἐφόνευσε διὰ τῆς σιδηρᾶς χειρός του πλέον τῶν διακοσίων. Πῶς λοιπὸν θ' ἄφινε νὰ τὸν συλλάβουν!»

— Συγγνώμην, διέκοψεν ὁ παχύς. Εἶνε ἀληθέστατον ὅτι ὁ Γκὲτς ἠχμαλωτίσθη· ἀλλὰ δὲν ἐνικήθη, διότι τὸ Μεκμοὺλ δὲν ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου. Οἱ σύμμαχοι ὑπεσχέθησαν αὐτῷ ἐλευθέραν ἔξοδον· ἀλλ' ἐν ᾧ ἐξήρχετο μετὰ τῶν μαχητῶν του προσεβλήθη ἐξ ἀπροόπτου, οἱ ὑπ' αὐτὸν κατεσφάγησαν, αὐτὸς δὲ ἠχμαλωτίσθη. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἦτο καλόν· οἱ σύμμαχοι ἐνήργησαν αἰσχρῶς.

— Θὰ σᾶς παρακαλέσω ὅμως, κύριε, νὰ μὴ ὁμιλῆτε τοιουτοτρόπως περὶ τῶν ἀρχηγῶν τῆς συμμαχίας. Γνωρίζω προσωπικῶς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, ὁ δὲ ἄρχων Βάλδμπουργ εἶνε ὁ χαριτόβρυτος κύριός μου καὶ φίλος μου.

Ὁ παχὺς κύριος ἐφάνη ὅτι ἤθελε ν' ἀπαντήσῃ τι· ἀλλὰ μετὰ τοῦ οἴνου κατέπιεν ὅ,τι εἶχεν ἔλθει μέχρι τῶν ὀδόντων του. Ἐπὶ τῇ ὑπομνήσει ὅμως τῶν τοιούτων σχέσεών του οἱ χωρικοὶ ἐψιθύρισαν ἐκπεπληγμένοι καὶ μετὰ σεβασμοῦ ἐξέβαλον τὰ καλύμματά των.

— Ἔ! λοιπόν, ὅταν ἔχητε τόσον ὑψηλὰς σχέσεις μετὰ τῶν συμμάχων, εἶπεν ὁ ῥακένδυτος δι' ἀλαζονικοῦ ὕφους, τότε δύνασθε νά μοι δώσητε πληροφορίας περὶ τῆς θέσεως, ἐν ᾗ εὑρίσκεται ἡ Τυβίγγη.

— Πνέει τὰ λοίσθια, ἀπήντησεν ὁ πρὸς ὃν ἀπηυθύνετο ἡ ἐρώτησις· ἤμην ἐκεῖ πρό τινος καὶ εἶδον τὰ ἐξαίρετα καὶ φοβερὰ πολιορκητικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται ἐναντίον της.

— Ἀ!... Πῶς! ἐψιθύρισαν οἱ χωρικοὶ πλησιαζόντες ἐπὶ μᾶλλον, ὡσεὶ προσεδόκων ν' ἀκούσωσι σπουδαίας εἰδήσεις.

Ὁ ἰσχνὸς ἄνθρωπος ἐστήριξε τὴν ῥάχιν του ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου τοῦ καθίσματός του, ἐπέρασε τοὺς μακροὺς δακτύλους του εἰς τὸν τελαμῶνα τοῦ ξίφους του, ἐξήπλωσε μακρότερον τὰς κνήμας του καὶ εἶπε·

— Μάλιστα, μάλιστα, φίλοι μου, τὰ πράγματα ἔλαβον πολὺ κακὴν τροπήν. Ἡ περιξ χώρα θὰ πάθῃ πολύ· κόπτουσιν ὅλα τὰ καρποφόρα δένδρα, κανονιοβολοῦσι τὸ φρούριον, ἡ δὲ πόλις παραδόθη ἤδη. Ἐν τῷ φρουρίῳ εὑρίσκονται ἀκόμη τεσσαράκοντα ἱπποτοι, ἀλλὰ δὲν δύνανται ν' ἀντιστῶσιν ἐπὶ πολὺ ὄπισθεν τῶν ἑτοιμορρόπων τειχῶν των.

— Τί λέγετε! ἑτοιμόρροπα τείχη; ἀνέκραξεν ὁ παχὺς ἄνθρωπος ἀποθέτων μετὰ κρότου τὸ ποτήριόν του ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὅστις εἶδε τὸ φρούριον τῆς Τυβίγγης γνωρίζει ὁποῖα τείχη ἔχει. Μήπως πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὄρους δὲν ἔχει δύο τάφρους βαθείας, αἵτινες θὰ ἐμποδίσωσι τοὺς συμμάχους ν' ἀνέλθωσι διὰ κλιμάκων καὶ τείχη πάχους δώδεκα ποδῶν ἀψηφοῦντα τὰς βολίδας τῶν συμμάχων;

— Κατεκρημνίσθησαν, ἀνέκραξεν ὁ ἰσχνὸς ἄνθρωπος διὰ φωνῆς τόσον φρικωδῶς βραγχνῆς, ὥστε πεφοβισμένοι οἱ ἀστοὶ ἐνόμισαν ὅτι ἤκουον κρημνιζομένας τὰς ἐπάλξεις τῆς Τυβίγγης. Ὁ νέος πύργος, τὸν ὁποῖον ἀνήγειρεν ὁ Οὐλρῖχος ἐσχάτως ἐκρημνίσθη ὑπὸ τοῦ Φρόνδσβεργ καὶ οὔτε φαίνεται ὅτι ὑπῆρξέ ποτε.

— Ἀλλὰ μετ' αὐτοῦ δὲν συγκατεστράφη τὸ ὅλον, ἀπήντησεν ὁ ῥακενδύτης. Οἱ ἱπποτοι ἐπιχειροῦσιν ἔξοδους, πολλοὶ δὲ τῶν συμμάχων ἔδηξαν τὴν κόνιν τῶν ὀχθῶν τοῦ Νέκαρ καὶ ὁ πῦλος τοῦ Φρόνδσβεργ ἀνετράπη ὑπὸ σφαιρῶν, αἵτινες ἀκόμη περιβομβοῦσιν εἰς τὰ ὦτά του.

— Κακῶς σᾶς ἐπληροφόρησαν, ἀπήντησε νωχελῶς ὁ ἰσχνὸς κύριος. Οἱ πολιορκηταὶ ἔχουσιν ἐλαφρὸν ἱππικὸν ἐκ διαβόλων, οἱ ὁποῖοι εἶναι Ἕλληνες ἀπὸ τὸν Γάγγην ἢ τὴν Ἤπειρον δὲν ἠξεύρω. Τοὺς ὀνομάζουσι *στρατιώτας*. Ἔχουσιν ἀρχηγόν των ἕνα Γεώργιον Σαμάραν, ὁ ὁποῖος δὲν ἀφίνει οὔτε σκύλος νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ὀπῆς.[1]

— Ἐφονεύθη καὶ οὗτος, ὑπέλαβεν ὁ ῥακενδύτης προσβλέψας εἰρωνικῶς. Οἱ σκύλοι, ὅπως τοὺς ὀνομάζετε, ἐξῆλθον ἐν τούτοις, ἂν καὶ ὁ Ἕλλην ἐφύλαττε τὴν ὀπήν. Τὸν ἐνίκησαν, τὸν ἠχμαλώτισαν καὶ...

— Αἰχμάλωτος ὁ Σαμάρας! ἀνέκραξεν ὁ ἰσχνὸς ἄνθρωπος ἀποσπασθεὶς ἐκ τῆς ἀπαθείας του. Ἀ! σύντροφε, δὲν ἤκουσας καλῶς!

— Μάλιστα! ἀπήντησεν ὁ ἄλλος ἡσυχώτατα· ἤκουσα σημαίνοντας τοὺς κώδωνας, ὅτε ἔθαπτον αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Οἱ ἀστοὶ ἠτένισαν τὸν ὑψηλὸν καὶ ἰσχνὸν ξένον διὰ νὰ ἴδωσι ποίαν ἐντύπωσιν προὐξένησεν αὐτῷ ἡ εἴδησις αὕτη. Συνέστειλε τὰς παχείας του ὀφρῦς τοιουτοτρόπως, ὥστε δὲν ἐφαίνοντο οἱ ὀφθαλμοί μου. Ἔστρηψε τὸ ἄκρον τοῦ μακροῦ πώγωνός του, ἔπληξε τὴν τράπεζαν διὰ τῆς ὀστεώδους χειρός του καὶ εἶπε:

— Καὶ ἀν κατεκερμάτισαν τὸν Ἕλληνα, τοῦτο δὲν τοὺς ὠφελεῖ διόλου. Τὸ φρούριον θὰ παραδοθῇ χωρὶς ἄλλο καὶ ἀφοῦ κυριευθῇ ἡ Τυβίγγη, ὁ δοὺξ τῆς Βυρτεμβέργης τελειόνει πλέον. Ὁ Οὐλρῖχος ἐξῆλθε τῆς χώρας, δεσπόζουσι δ' αὐτῆς οἱ κύριοί μου.

— Τίς σᾶς ἐγγυᾶται ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ; καὶ τότε... εἶπεν ὁ παχὺς κύριος κλείων τὸ πῶμα τοῦ ποτηρίου του.

— Τί; νὰ ἐπανέλθῃ; ἀνέκραξεν ὁ ἄλλος· *ποῖος ζητιάνος* τολμᾷ νὰ εἴπῃ ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ; ἔ!;

— Τί μᾶς μέλει, ἀπήντησαν φαιδρῶς οἱ λοιποί. Ἡμεῖς εἴμεθα φιλήσυχοι ἀστοί· μᾶς εἶνε ἀδιάφορον, τίς κυβερνᾷ τὴν χώραν, ἀρκεῖ οἱ φόροι νὰ ἐλαττωθοῦν... Ἔπειτα εἰς τὸ καπηλεῖον δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν ἐλευθέρως.

Ὁ ἰσχνὸς ἐφάνη ἱκανοποιηθεὶς ἐκ τῶν λόγων τούτων. Παρετήρησεν ὅλους μὲ βλέμμα διαπεραστικόν, ἔπειτα δὲ τὸ πρόσωπόν του ἐγένετο ἱλαρώτερον καὶ εἶπε·

«Εἰς τὸ ἑξῆς δὲν ἔχομεν πλέον ἀνάγκην τοῦ δουκός· μὰ τὴν πίστιν μου, ἐγὼ τὸν θεωρῶ πάντοτε αἴτιον ταραχῶν καὶ μάστιγα καὶ διὰ τοῦτο μοὶ ἀρέσκει τόσον πολὺ τὸ *Πάτερ ἡμῶν* ποὺ τοῦ ἔκαμαν.

Οἱ ἀστοὶ ἔνευσαν χαμαὶ μελαγχολικῶς· δὲν ἐφαίνοντο δὲ εὐδιάθετοι ν' ἀκούσωσι τὸ σατυρικὸν ἄσμα, ὅπερ ἐγένετο διὰ τὸν δοῦκα· ἀλλ' ὁ ἰσχνὸς ἄνθρωπος ὕγρανε τὸν λάρυγγά του δι' ἀρκετῆς δόσεως οἴνου καὶ ἔψαλε διὰ φωνῆς τραχείας καὶ δυσαρέστου παρῳδίαν τοῦ *Πάτερ ἡμῶν* εἰς βάρος τοῦ δουκός.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ ἄσμά του, οἱ χωρικοὶ ὕψωσαν τοὺς ὤμους των δεικνύοντες τὴν ἀπαρέσκειάν των ἐπὶ τῇ μουσικῇ ἀδεξιότητι αὐτοῦ. Ἀλλ' αὐτὸς ἔστρεψεν ὑπερηφάνως περὶξ τὸ βλέμμα, ὡσεὶ θέλων ν' ἀναγνώσῃ δικαίαν ἐπιδοκιμασίαν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἀκροατῶν του.

«Ἐψάλατε 'σεῖς τὸ ἰδικόν σας· ἀνμ' ἐπιτρέπητε δέ, θὰ ψάλω καὶ ἐγὼ νέον τι ἄσμα, τὸ ὁποῖον γνωρίζω εἶπεν ὁ ῥακενδύτης».

Ὁ ἰσχνὸς ἄνθρωπος παρετήρησεν αὐτὸν λοξῶς καὶ μετὰ περιφρονήσεως, ἀλλ' οἱ ἀστοὶ ἔνευσαν, αὐτῷ ἐπιδοκιμαστικῶς καὶ δι' εὐαρέστου φωνῆς ὑψιφώνου, ὅτε μὲν καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς, ὅτε δὲ προσηλῶν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ἰσχνοῦ ἀνθρώπου, ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἴδῃ τίνα ἐντύπωσιν προὐξένει αὐτῷ, ἔψαλεν ἄσμά τι διεκτραγῳδοῦν τὴν τύχην τῆς Βυρτεμβέργης ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν συμμάχων.

Γέλωτες καὶ θορυβώδεις ἐπιδοκιμασίαι διέκοπτον τὸν ᾄδοντα· ὅλοι δ' ἔτειναν αὐτῷ τὴν χεῖρα ἄνωθεν τῆς τραπέζης.

Ὁ ἰσχνὸς ἄνθρωπος ἐτήρει νεκρικὴν σιγὴν ἑξηκόντιζεν ὅμως ζοφερὰ βλέμματα ἐπὶ τῶν συντρόφων, εἴτε διότι ἐφθόνει τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ῥακενδύτου εἴτε διότι τὸ ἄσμα εἶχε προσβάλει αὐτόν. Ὁ παχὺς ἐφαίνετο εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ ἄσματος.

Ὁ ῥακενδύτης ἐξηκολούθησε τὸ ἄσμά του, ὅτε δὲ ἐπέρανεν αὐτό, δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κρατηθῇ ὁ ὑψηλὸς καὶ ἰσχνὸς κύριος.

«Παληόσκυλο! παληοζητιάνε! ἀνέκραξεν ἔξαλλος ἐξ ὀργῆς. Θὰ ὑβρίσῃς σὺ τοὺς συμμάχους, τυχοδιώκτα!» Τὰς λέξεις δὲ ταύτας συνώδευσε διὰ φοβερᾶς χειρονομίας. Ὁ ῥακενδύτης δὲν ἐδειλίασεν· ἀλλὰ προέτεινε θαρραλέως τὸν γρόνθον του καὶ εἶπε·

«Δύνασαι νὰ κρατήσῃς διὰ τὸν ἑαυτόν σοῦ τὴν λέξιν τυχοδιώκτης, κύριε Κάλμε. Σᾶς γνωρίζω ποῖος εἶσθε καὶ ἂν δὲν σιωπήσητε ἀμέσως, θὰ σᾶς σπάσω τὰ χέρια.»

Ὁ ἰσχνὸς ἄνθρωπος ἠγέρθη παραπονούμενος καθ' ἑαυτόν, διότι συμμετέσχε τοιαύτης συντροφίας· ἐπλήρωσεν ἔπειτα τὸν οἶνόν του καὶ κατέλιπε τὴν αἴθουσαν βαδίζων μεγαλοπρεπῶς.

Δ'

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος οὗτος κατέλιπε τὴν αἴθουσαν, πάντες προσέβλεψαν ἐν ἀπορίᾳ ἀλλήλους. Δὲν ἐβράδυναν ὅμως νὰ ἐκφράσωσι τὰς εὐχαριστίας των πρὸς τὸν ῥακενδύτην, διότι κατώρθωσε τόσον ταχέως ν' ἀπομακρύνῃ τὸν ἀλαζόνα ξένον, παρεκάλουν δ' αὐτὸν νὰ τοῖς εἴπῃ ὅ,τι ἐγίνωσκε περὶ αὐτοῦ.

— Τὸν γνωρίζω πολὺ καλά, ἀπήντησεν οὗτος Εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες κλέπτουσι τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς των ἀπὸ τὸν ἀγάθὸ Θεόν, πλάνης τις ἰατρὸς πωλῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους καταπότια κατὰ τῆς πανώλους, κόπτων τὰ ὦτα τῶν κυνῶν καὶ δίδων εἰς τὰς γυναῖκας *ἕνα νεράκι* διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, τὸ ὁποῖον ἀποτυφλοῖ αὐτάς. Ὀνομάζεται κυρίως Καλμαίουζερ, ἀλλ' ἐπειδὴ θέλει νὰ φαίνηται σοφός, λέγει ὅτι τὸ ὄνομά του εἶνε δόκτωρ Κάλμος. Χώνεται πανταχοῦ, πλησιάζει τοὺς μεγάλους κυρίους, ὅταν δὲ τις ἐξ αὐτῶν ἀποκαλῇ αὐτὸν ὄνον, νομίζει ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ κάλλιστος φίλος του.

— Ἀλλὰ μὲ τὸν δοῦκα δὲν τἄχει φαίνεται καλά, παρετήρησεν ὁ παχὺς κύριος, ἀφοῦ τόσον πολὺ ἐκραύγαζεν ἐναντίον του.

— Βεβαίως, πρὸς τὸν δοῦκα Οὐλρῖχον δὲν διάκειται φιλικῶς καὶ ἰδοὺ διατί. Ὁ δοὺξ εἶχεν ἕνα ὡραῖον ἐκ Δανίας κυνηγετικὸν κύνα, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν πόδα εἰσῆλθεν ἡμέραν τινὰ μακρὰ ἄκανθα. Ὁ δοὺξ ἦτο κατατεθλιμμένος, ἐζήτει δὲ ἱκανόν τινα ἰατρὸν δυνάμενον νὰ θεραπεύσῃ τὸν κύνα. Κατὰ τύχην ὁ Καλμαίουζερ εὑρίσκετο ἐκεῖ, ἐπαρουσιάσθη δὲ ὡς σπουδαῖός τις ἰατρὸς καὶ ὁ δοὺξ διέταξε νὰ τὸν φιλοξενῶσιν ἐν τῷ πύργῳ τῆς Στουτγκάρδης. Τοῦτο ἤρεσεν εἰς αὐτόν, καὶ ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἔμενεν ἐκεῖ ἐπιμελούμενος τοῦ κυνός. Ἐπὶ τέλους ἡμέραν τινὰ προσεκάλεσεν αὐτὸν ὁ δοὺξ καὶ τὸν ἠρώτησε περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ κυνός. Ὁ δόκτωρ Κάλμος ἤρχισε τότε νὰ ἐπιδεικνύῃ μυρίας σοφὰς συνταγάς, ἀλλ' ὁ δοὺξ οὐδεμίαν ἔδωκεν εἰς τοὺς λόγους του προσοχήν· ἐζήτασεν ὁ ἴδιος τὸν πόδα τοῦ κυνός, εἶδε δὲ ὅτι ἦτο μέλας καὶ γαγγραινώδης πλέον. Ὁ δοὺξ ὀργισθεὶς ἐκρήμνισεν αὐτὸν ἐκ τῆς μεγάλης κλίμακος τοῦ πύργου καὶ παρ' ὀλίγον διὰ τοῦ τρόπου τούπου ἐφόνευσεν αὐτόν. Ἔκτοτε ὁ δόκτωρ εἶνε ἄσπονδος ἐχθρὸς τοῦ δουκός. Ἄλλοι λέγουσιν ἐπίσης ὅτι ἐχρησίμευεν ὡς μεσάζων μεταξὺ τοῦ Χοῦττεν καὶ τῆς κυρίας Σαβίνας καὶ ἕνεκα τούτου ἀνέλαβε τὴν θεραπείαν τοῦ κυνὸς διὰ νὰ δύνηται νὰ εἰσέρχηται ἐλευθέρως εἰς τὸν πύργον.

— Ἀ! ἦτο ἄνθρωπος τοῦ Χοῦττεν; εἶπεν ἀστός τις· κρῖμα! ἔπρεπε νὰ τὸ γνωρίζωμεν διὰ νὰ καλοπεράσῃ. Ὁ Χοῦττεν αὐτὸς εἶνε ἡ κυρία αἰτία τοῦ πολέμου, ἕνεκα τῶν ἐρώτων του, καὶ αὐτὸς ὁ κατάξηρος Καλμαίουζερ τῷ παρεῖχε τὴν συνδρομήν του!

— Ὁ ἀποθανὼν δεδικαίωται, ὑπέλα-

[1] Ἡ παρουσία τῶν Ἑλλήνων τούτων εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τυβίγγης εἶνε ἀξιοπερίεργος· ἐκαλοῦντο Στρατιῶται, ἀρχηγὸς δ' αὐτῶν ἦτο ὁ Γεώργιος Σαμάρας Ἐτάφη ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ μοναστηρίου τῆς Τυβίγγης. Λεπτομέρειαι εὑρίσκονται ἐν Thaetinger Comment. de Wurtemb. gest. p. 931. Ὁ Erusius μνημονεύει πρὸ πάντων τὴν ἐπιτηδειότητά των περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς λόγχης.

δὲν ὁ πάχυς κύριος. Δὲν πρέπει νὰ κακολογῶμεν τοὺς τεθνεῶτας· ἐκεῖνος ἄλλως τε ἀρκούντως ἐτιμωρήθη.

— Καλὰ τοῦ ἔκαμαν, ἀνέκραξε μετὰ ζέσεως ἀστός τις. Καὶ ἐγὼ ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τοῦ δουκός, θὰ ἔκαρνα τὸ ἴδιον. Κάθε ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ὑπερασπίζῃ τὴν τιμήν του.

— Πηγαίνετέ ποτε 'ς τὸ κυνήγι μὲ τὸν *βάρον*; ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ πάχυς κύριος μετὰ μεγάλης κακεντρεχείας. Ἴδοὺ λοιπὸν ἀρίστη δι' ὑμᾶς εὐκαιρία ἀφοῦ ἔχετε ξίφος, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ εὕρητε καὶ δένδρον τι διὰ νὰ κρεμάσητε τὸ πτῶμά του. Θορυβῶδεις γέλωτες τῶν ἀστῶν τῆς Πφούλιγκεν ἀνήγγειλαν τῷ Γεωργίῳ ὅτι ὁ τόσον αὐστηρὸς οὗτος ὑπερασπιστὴς τῆς τιμῆς δὲν ἦτο ἐπίσης αὐστηρὸς καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ οἰκίᾳ. Ὁ ἀστὸς ἠρυθρίασε καὶ ἔχων τὰ χείλη ἐντὸς τοῦ κυπέλλου ἐψιθύρισεν ἀκαταλήπτους τινὰς λέξεις.

Ἀλλ' ὁ ῥακενδύτης, ὅστις ὡς ξένος δὲν συμμετεῖχε τοῦ γέλωτος τῶν ἄλλων ἐξηκολούθησεν.

— Ἀληθῶς ὁ δοὺξ εἶχε μέγα δίκαιον, διότι ἠδύνατο νὰ φονεύσῃ τὸν Χοῦττεν ἐπὶ τόπου χωρὶς νὰ μονομαχήσῃ μετ' αὐτοῦ, ἀφοῦ μάλιστα εἶνε μέλος τοῦ μυστικοῦ δικαστηρίου τῆς Βεστφαλίας καὶ ἐδικαιοῦτο ν' ἀπαλλαγῇ τοιούτου κακοῦργου ἄνευ ἄλλης τινὸς διαδικασίας.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

[Ἐπιστολαὶ Ἀδαμάντιου Κοραῆ βουλῇ μὲν καὶ δαπάνῃ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ΚΟΡΑΗ, ἐπιμελείᾳ δὲ Νικολάου Δαμαλᾶ ἐκδιδόμεναι. Ἐν Ἀθήναις, τύποις ἀδελφῶν Περρῇ, 1885. Τόμος Α', σελ. 800. Τόμος Β', σελ. 792. Τόμος Γ', Μέρος α' καὶ β', σελ. 1007].

Τῆς προκειμένης Συναγωγῆς ἐπιστολῶν τοῦ Κοραῆ διεξήλθομεν ἤδη τοὺς δύο πρώτους τόμους, περὶ ὧν ἐν τῷ παρόντι θὰ διαλάβωμεν. Περιέχουσιν οἱ τόμοι οὗτοι δύο συλλογάς, ὧν ἡ μὲν σύγκειται ἐκ 35 ἐπιστολῶν πρὸς Δημήτριον Ἀῶτον πρωτοψάλτην Σμύρνης καὶ κατέχει 340 σελίδας τοῦ Α' τόμου· ἡ δέ, κατέχουσα τὸ ὑπόλοιπον τοῦ α' καὶ ὅλον τὸν β', ἀποτελεῖται ἐκ 240 κεχρονολογημένων καὶ 79 ἀχρονολογήτων ἐπιστολῶν πρὸς Ἀλέξανδρον Βασιλείου.

Αἱ πρὸς τὸν πρωτοψάλτην ἐπιστολαὶ ἀναφέρονται εἰς τὰς οἰκιακὰς καὶ τὰς ἄλλας βιωτικὰς σχέσεις καὶ περιστάσεις τοῦ Κοραῆ καὶ τοῦ πρὸς ὃν αἱ ἐπιστολαὶ ἀπευθύνονται, πολλαὶ δὲ τούτων εἶναι πολιτικοῦ περιεχομένου, διότι ἐν αὐταῖς ἐκτίθενται τὰ σύγχρονα πολιτικὰ γεγονότα, μάλιστα δὲ αἱ περιπέτειαι τοῦ σημαντικωτάτου τῶν ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ δραμάτων, τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Οὐδεὶς βεβαίως θὰ ἐπεξέλθῃ ἄνευ διαφέροντος οὐ μόνον τὰς περὶ τῆς συγχρόνου πολιτικῆς ἱστορίας κρίσεις τοῦ Κοραῆ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιστολῶν τὰ μέρη, ὅσα εἰς τὰς ἰδιωτικὰς σχέσεις καὶ περιστάσεις τοῦ Κοραῆ ἀναφέρονται, διότι ἐν τῷ ἀοιδίμῳ ἀνδρὶ οὐ μόνον τὸ ἐπιστημονικὸν ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἁπλῶς ἔχει τὸ ἐξαίρετον καὶ γνώσεως ἄξιον. Μάλιστα δ' ἐλκύει ἡ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταύταις ἐπανθοῦσα ἀφέλεια καὶ χάρις, οἱ δὲ λεπτοὶ ἀστεϊσμοὶ καὶ τὰ ἀθῷα σκώμματα, ὧν ἐνίοτε ὑποκείμενον εἶναι αὐτὸς ὁ Πρωτοψάλτης, ἀναμιμνήσκουσι τοῦ Κικέρωνος τὰ ἐπιστολικὰ ἀριστουργήματα. Σπμειωτέαν νομίζομεν τὴν θὴν ἐπιστόλην*, ἐν ᾗ ὁ λόγος εἶναι περὶ τῆς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἐξετάσεσιν εὐδοκιμήσεως τοῦ Κοραῆ. Ἡ παίδευσις οὕτως εἴπεῖν χαρὰ καὶ ἡ ἀνεπιτήδευτος αὐτάρεσκεια, μεθ' ἧς περιγράφει τὸν πρῶτον τοῦτον ἐν τοῖς γράμμασι θρίαμβόν του εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον συγκινητική, ὅσῳ, ὡς αὐτὸς λέγει, δὲν χαίρει δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῷ γένει προγιγνομένην ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιτυχίας Ἑλληνος ἐν μιᾷ τῶν τότε ἐπιφανεστάτων εὐρωπαϊκῶν ἐπιστημονικῶν Σχολῶν. «Ἀπεκρίθην, λέγει, εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν (τῶν καθηγητῶν) μὲ σαφήνειαν, ἀνεσκεύασα τὰς ἀντιρρήσεις των. Εἶχα γράψῃ (ἐν τῇ διδακτορικῇ θέσει) ὅτι πολλὰ νομιζόμενα τῶν νεωτέρων εὑρήματα ἠξεύρεν ὁ Ἱπποκράτης πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν. Ἐδικαίωσα τὴν σιωπὴν τῶν προγόνων μου, ἐτίμησα τὸ γένος, τοὺς φίλους καὶ τὸν Πρωτοψάλτην μου».

Πολὺ σπουδαιότεραι εἶναι αἱ πρὸς Ἀλέξανδρον Βασιλείου ἐπιστολαί, τὸν πατέρα τοῦ παρ' ἡμῖν γνωριμωτάτου Γεωργίου Βασιλείου ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος θεραπεύων ἐνταύτῳ τόν τε λόγον καὶ τὸν κερδῶν Ἑρμῆν, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ζήλου τὸν πρότερον, ὑπῆρξεν ὁ ἄριστος σῖτος τῶν τοῦ Κοραῆ φίλων καὶ συνετέλεσεν εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰς ἐλάττωσιν τῶν παντοίων δυσχερειῶν, πρὸς ἃς προσέκρουεν ἡ ἐθνωφελεστάτη πνευματικὴ ἐργασία τοῦ σοφοῦ ἀνδρός. Πολλάκις συνέδραμεν αὐτῷ χρηματικῶς ἐν οἰκονομικαῖς στενοχωρίαις ταλαιπωρουμένῳ. Αὐτὸς ἐπεμελεῖτο τῆς διαδόσεως τῶν τοῦ Κοραῆ συγγραμμάτων. Αὐτὸς κατέβαλε τὴν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἡλιοδώρου δαπάνην. Μετεῖχε δὲ καὶ τῶν φιλολογικῶν ἐρίδων, ἃς εἶχε πολλὰς ὁ Κοραῆς πρὸς πολλοὺς τῶν τότε λογίων. Πόσον ἠγάπα καὶ ἐτίμα τὸν Βασιλείου ὁ Κοραῆς φαίνεται ἐκ τῆς παραμυθητικῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἔγραψεν ἅμα μαθὼν τὸν τούτου θάνατον πρὸς τὴν χήραν αὐτοῦ: «ἂν ἐπρόβλεπα, γράφει, ὅτι ὁ θάνατός μου ἔμελλε νὰ τὸν σώσῃ, ἤθελα ἐπιθυμήσειν ν' ἀποθάνω εἰς τόπον ἐκείνου». Καὶ κατωτέρω: «ὅλοι τοῦ γένους μας οἱ τίμιοι ἄνδρες θέλουν κλαύσειν ὡς κοινὴν τοῦ γένους συμφορὰν τὸν θάνατον τοῦ καλοῦ Ἀλεξάνδρου». (Ἐπισ. Τόμος β'. σελ. 634). Πρὸς δὲ Ἰάκωβον Ῥώταν περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔγραφε τάδε: «Ἐξεύρεις πόσην βλάβην προξενεῖ εἰς μηχανήν τινα, π. χ. εἰς ὡρολόγιον, ἡ σωστρὶβη κανενὸς ἐλατηρίου. Τοιοῦτον στοχάζομαι τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τῶν τριῶν ἐπιστημοτέρων μας γυμνασίων αὐτὸς εἶχεν οὐ μόνον τὴν ἀλληλογραφίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόνοιαν νὰ τὰ προμηθεύῃ ἀπὸ βιβλία καὶ νὰ τὰ ἐνισχύῃ μὲ τὰς φρονίμους του συμβουλάς. Τίς ἔχει τὴν ἀναπλήρωσιν τοιούτου ἐλατηρίου τὴν κενὴν χώραν;» Ἡ περὶ τὰ γράμματα σύντονος τοῦ Βασιλείου ἀσχολία φαίνεται ἐκ τῶν προκειμένων ἐπιστολῶν, ἐν αἷς οὐ μόνον φιλολογικὰ αὐτοῦ ἀπορήματα λύονται, ἀλλὰ καὶ ἑρμηνεῖαι ἢ διορθώσεις χωρίων ὑπ' αὐτοῦ γενόμεναι μνημονεύονται.

Πᾶς τις νοεῖ ὅτι τῶν πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα ἐπιστολῶν τοῦ Κοραῆ τὸ περιεχόμενον δὲν δύναται νὰ μὴ εἶναι σπουδαιότατον τοῖς περὶ τὰ γράμματα ἀσχολουμένοις. Καὶ ὄντως οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταύταις πολὺς γίνεται λόγος περὶ τῶν τοῦ Κοραῆ ἐκδόσεων Ἑλλήνων συγγραφέων, χωρὶς τούτων τὰ μὲν ἑρμηνεύονται τὰ δὲ διορθοῦνται, συγχρόνων λογίων φιλολογικαὶ ἐργασίαι κρίνονται καὶ τὰ ἐν αὐταῖς πλημμελήματα ἐπανορθοῦνται, ξένων γλωσσῶν λέξεις ἢ φράσεις, ὧν ἡ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν μετάφρασις εἶναι ἀπαραίτητος, ἑλληνίζονται, γνῶμαι περὶ τοῦ τίνα ὁδόν, πρέπει νὰ τραπῇ ἡ γραπτὴ ἡμῶν γλῶσσα καὶ ἀπὸ τίνος παρασκευῆς δέον νὰ ὁρμῶνται οἱ ἐπιχειροῦντες νὰ κανονίσωσιν αὐτήν, πολλαχοῦ ἐκτίθενται, λέξεις τῆς δημώδους γλώσσης ἐτυμολογοῦνται ἢ ἑρμηνεύονται. Ἐν πᾶσι τούτοις εἶναι μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, κατὰ τὸ εἰκός, ὁ Κοραῆς, ὁ διδάσκων, ἐνίοτε δ' ὅμως, ἰδίᾳ περὶ τῆς σημασίας ἢ χρήσεως λέξεώς τινος τῆς λαλουμένης, ἐρωτᾶται γνώμην ὁ πρὸς ὃν αἱ ἐπιστολαὶ ἀπευθύνονται.

Οὕτω τὸ περιεχόμενον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπιστολῶν εἶναι πλουσιώτατον καὶ ποικιλώτατον. Εὐχῆς δὲ ἄξιον θὰ ἦτο, ἂν ἐν παραρτήματι ἐξεδίδετο πίναξ ἀναλυτικὸς τῶν σπουδαιοτάτων, ἵνα ταῦτα τοῖς περὶ τὰ γράμματα ἀσχολουμένοις προχειρότερα καταστῶσιν.

Ἡ τύπωσις ἐγένετο μετὰ φιλοκαλίας καὶ ἀκριβείας. Ὀλίγα παρετηρήσαμεν τυπογραφικὰ σφάλματα παρὰ τὰ ἐν τῷ πίνακι τῶν παροραμάτων διωρθωμένα. Λυπούμεθα δ' ὅμως, διότι ἄλλα τινὰ σφάλματα ὀρθογραφικὰ διετηρήθησαν.

Σ. Β.

[Καρόλου Μυλλέρου Ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας συνέχεια ὑπὸ Emil Heitz καθηγητοῦ τοῦ ἐν Στρασβούργῳ πανεπιστημίου μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς γερμανικῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Χρήστου Ἰ. Μαντζάκου. σελ. 439. 8ον, τομ. Γ'.]

Ἡ θέσις τῶν ἐπιστημόνων καὶ καλλιτεχνῶν σήμερον ἐν Ἑλλάδι ὁμοιάζει πρὸς τὴν θέσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ ποιητοῦ Lessing περιγραφομένου ζωγράφου Conti, ὅστις ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος, πῶς ζῇ, ἀπήντησε die Kunst geht nach Brod ἤτοι ἡ τέχνη ἐργάζεται διὰ τὸν ἄρτον. Καὶ ὅμως εἶναι λίαν παρήγορον, ὅτι ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν καὶ τινες ἐπιστήμονες, οἵτινες, καίπερ ὑλικῶς ζημιούμενοι, ἐργάζονται πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως πρὸς πλουτισμὸν τῆς πτωχῆς φιλολογίας ἡμῶν· διὸ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιοι εἶναι.

Πέντε ἤδη μῆνας παρελθεῖς ὁ ἐξ Ἀθηνῶν καθηγητὴς τοῦ Βαρβακείου κ. Χρ. Ἰ. Μαντζάκος, ὡς ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ λέγει, μετέφρασεν ἐκ τῆς γερμανικῆς, ἣν ὁ τοῦ ἐν Στρασβούργῳ πανεπιστημίου καθηγητὴς Emil Heitz ἐξεπόνησε συνέχειαν «τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας», ἣν ἐν δυσὶ τόμοις συνέγραψεν ὁ κλεινὸς Μύλλερος καὶ μετέφρασε λίαν ἐπιτυχῶς ὁ μακαρίτης γυμνασιάρχης Κυπριανός. Καθὼς ὁ πολὺς Μύλλερος καταλέγεται ἐν τῇ χορείᾳ τῶν νεωτέρων κλασικῶν συγγραφέων ἕνεκα τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ, ὅπερ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀρετῶν αὐτοῦ καὶ τὴν φαντασίαν τοῦ ἀναγιγνώσκοντος ἐξαίρει καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ διαθέρμαινει καὶ ἐξευγενίζει καὶ καθιστᾷ [illegible] μάλιστα τοῦ ἀρχαίου, [illegible] αὐτὸν καὶ ὁ Heitz κατατριθμεῖται ἐν τῇ χορείᾳ ἐκείνων τῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες ὑπὸ ἰσχυρᾶς πεπροικισμένοι κριτικῆς ἀνασκάπτουσι τὰς ἱστορικὰς πηγάς, μελετῶσι καὶ σπουδάζουσι, βασανίζουσι καὶ δοκιμάζουσιν αὐτάς, ὡς χρ[illegible] [illegible]ρίφ καὶ ἀποτελοῦσιν ἐξ [illegible] σκόπιμον, συστηματικὸν οἰκοδόμ[illegible]μα.

Τὰ [illegible] ὧν ἀποτελεῖται τὸ ἔργον τοῦ Emil Heitz, εἶναι δέκα καὶ πέντε· Α) περὶ Σωκράτους καὶ τῆς νέας ἀγωγῆς τῶν Ἀθηναίων· Β) περὶ τῶν Σωκρατικῶν· Γ) περὶ Δημοκρίτου· Δ) περὶ τῆς ἰατρικῆς φιλολογίας καὶ τῶν εἰς τὸν Ἱπποκράτην ἀποδιδομένων βιβλίων· Ε) περὶ Ξενοφῶντος· ΣΤ) περὶ Κτησίου, Φιλίστου, Αἰνείου τοῦ τακτικοῦ· Ζ) περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Πλάτωνος· Η) περὶ τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος· Θ) περὶ τοῦ Πλάτωνος ὡς συγγραφέως· Ι) περὶ Ἀριστοτέλους· ΙΑ) περὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀριστοτέλους· ΙΒ) περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους· ΙΓ) περὶ τοῦ Δημοσθένους ὡς ῥήτορος καὶ συγγραφέως· ΙΔ) περὶ τῶν συγχρόνων τῷ Δημοσθένει ῥητόρων· ΙΕ) περὶ τῶν ῥητορικῶν ἱστοριογράφων καὶ ἀρχαιολόγων.

Ὁ καθηγητὴς κ. Χρῆστος Ἰ. Μαντζάκος μεταφράσας τὸ σπουδαιότατον καὶ χρησιμώτατον παντὶ λογίῳ ἔργον τοῦ Emil Heitz καταδεικνύεται ὡς κάτοχος τῆς τε γερμανικῆς καὶ ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ὕλης, ἣν πραγματεύεται. Ἡ φράσις αὐτοῦ εἶναι ἀκριβής. Ἀνευρίσκει τοὺς διαφόρους φιλοσοφικοὺς ὅρους καὶ μνημονεύει τῶν ἀρχαίων χωρίων, ὅπερ δεικνύει, ὅτι κατέφυγεν εἰς τὰ κείμενα τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Συγχαίρομεν δὲ τῷ φιλοπόνῳ καθηγητῇ κ. Χρήστῳ Ἰ. Μαντζάκῳ διὰ τὸν πνευματικὸν ὀβολόν, ὃν καταβάλλει ἐν τῷ ταμείῳ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἡμῶν καὶ προτρέπομεν αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μετάφρασιν τοῦ τετάρτου τόμου τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, ὅταν ὁ τόμος οὗτος ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ Emil Heitz.

* Ἐπιστ. Τόμ. Α', σ. 59 κ. ἑ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ «ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ»

Τρεῖς εἰσι περὶ τοῦ ὀνόματος Κυνουρίας γνῶμαι.

Κατὰ μὲν τὴν πρώτην παράγεται ἐκ τοῦ *κυνὸς-οὐρᾶς* ἐκ τοῦ σχήματος δῆλον ὅτι, παρεμφεροῦς τῇ τοῦ κυνὸς οὐρᾷ.

Κατὰ δὲ τὴν δεύτεραν ἐκ τῆς *κυν* (= σὺν πρβ. κύνοπλον, κυνάγχη) — *οὖρος* (= ὅρος = ὅριον), ὡς κυνουρεύουσα δῆλον ὅτι τῇ Λακεδαίμονι καὶ Ἀργολίδι.

Καὶ κατὰ τὴν τρίτην ἐκ τοῦ *Κυνούρου*, υἱοῦ τοῦ Περσέως, οἰκιστοῦ γενομένου ταύτης τῆς χώρας.

Ἡ μὲν πρώτη γνώμη δὲν εἶναι ἀληθής, καίπερ ἐκ παλαιῶν συγγραμμάτων ἀντλουμένη· διότι ἡ παρὰ τῷ Λουκ. ἐν Ἰκαρομενίππῳ (κεφ. 18) φερομένη γραφὴ Κυνοσουρία ὡς καὶ παρὰ Θουκ. συγγραφ. 4,56, καὶ 5,41,2 διορθοῦται ὀρθότατα ὑπὸ Stahl ἀκολουθοῦντος τῷ γνώμῃ τοῦ Xylander καὶ Artung καὶ τοῖς καλλίστοις χειρογράφοις εἰς Κυνουρίαν· ἡ δὲ χώρα οὐδεμίαν ὁμοιότητα τῇ τοῦ κυνὸς οὐρᾷ φέρει ἵνα τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην λάβῃ.

Ἡ δευτέρα ὡσαύτως ψευδής ἐστι διότι καὶ ἄλλαι σπουδαίαις πόλεσι συνορεύουσαι χῶραι ἔπρεπε νὰ φέρωσι τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ἀστοχος θὰ ἦτο τοιαύτη τις προσωνυμία.

Ἡ δὲ τρίτη ὑπό τε Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου καὶ Παυσανίου ἐν 3, 2, 2, φερομένη θεωρεῖται ἡ ὀρθοτάτη, ἣν καὶ ἡμεῖς ἀσπαζόμεθα. Οἱ κάτοικοι τῆς ῥηθείσης χώρας παρὰ μὲν τῷ Ἡροδότῳ (8,73) λέγονται Κυνούριοι παρὰ δὲ τῷ Παυσανίᾳ 3,7,2, καὶ 16,9 Κυνουρεῖς καὶ ἐν 8,27,4 Κυνουραῖοι ἐκ πάντων προτιμότερον θεωροῦμεν τὸ τοῦ Ἡροδ., καθ' ὃν πρέπει νὰ λέγεται Κυνούριος ὁ κάτοικος.

Ἀποροῦμεν πῶς ἄλλοι προκρίνουσι τὸ τοῦ Παυσανίου, μεταγενεστέρου ἄλλως τε συγγραφέως.

Γνωστὸν τοῖς περὶ τὰ γράμματα ἀσχολουμένοις ἐστίν, ὅτι ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἡ ῥηθεῖσα χώρα ἦν τὸ μῆλον τῆς ἔριδος μεταξὺ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων· ἰδίᾳ ἡ Θυρεᾶτις καλουμένη γῆ, οὖσα μέρος τῆς Κυνουρίας. Κατὰ Θουκ. Β' 27 ἐδόθη ὑπὸ τῶν νίκῃ κατεχόντων ταύτην Λακεδαιμονίων τοῖς ἐκπεσοῦσιν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων Αἰγινήταις. Ἐπὶ Παυσανίου δὲ κατείχετο ὑπὸ τῶν Ἀργείων δίκῃ νικησάντων.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 4 Μαρτίου 1886.

Μ. ΓΙΟΤΣΑΛΙΤΗΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Ὁ διαπρεπὴς γεωγράφος κ. Κίπερτ καταγίνεται νῦν εἰς τὴν κατάστρωσιν νέου γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἰδίως τῶν μεσημβρινῶν αὐτῆς μερῶν· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον προτίθεται νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Σμύρνην κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον. Νῦν δὲ θέλων νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸ γερμανικὸν δημόσιον τὰς τοπογραφικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας, ἃς ἐποιήσατο ἐν Καισαρείᾳ ὁ καθηγητὴς κ. Η. Καρολίδης, ἐσχεδίασε λεπτομερῆ χάρτην τοῦ ἀπὸ Καισαρείας εἰς Κόμανα διαμερίσματος, ὃν καὶ ἀπέστειλε, κατὰ τὴν «Ἀράλθειαν», πρὸς ἐξέτασιν τῷ ὁμογενεῖ καθηγητῇ, ἵνα ἐπενέγκῃ οὗτος τὰς δεούσας παρατηρήσεις, πρὶν ἢ φέρῃ αὐτὸν εἰς φῶς.

Πρὸ παντὸς ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ χαρῶμεν διὰ τὴν πρὸς τὸν ἀξιότιμον συνεργάτην ἡμῶν ἀποδιδομένην τιμήν. Ὁ κ. Καρολίδης, πλὴν τῆς φιλολογικῆς καὶ γλωσσολογικῆς μαθήσεώς του, δικαίως θεωρεῖται ὡς βαθὺς γνώστης τῆς ἱστορίας ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν, μεσοχρόνιον καὶ νεωτέραν ἐποχήν.

— Κατὰ τὴν «Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθειαν» ὁ σεβασμιώτατος ἅγιος Μηθύμνης κύριος *Νικηφόρος Γλυκᾶς* παρέδωκεν ἀπὸ τριμηνίας ἤδη εἰς τὸ πατριαρχικὸν τυπογραφεῖον πρὸς ἐκτύπωσιν τοὺς ἀπὸ τεσσαρακονταετίας περίπου ὑπ' αὐτοῦ ἐκφωνηθέντας διαφόρους ἐκκλησιαστικοὺς λόγους καὶ ὁμιλίας. Ἡ ὅλη συλλογὴ θὰ ἀποτελέσῃ δύο τόμους περιλαμβάνοντας περὶ τοὺς ἑκατὸν λόγους, ἤτοι διδακτικοὺς λόγους καὶ ὁμιλίας, πανηγυρικοὺς λόγους καὶ προσφωνήματα, ἐπικηδείους κ.λ.π. Ὁ ἅγιος Μηθύμνης εἶναι γνωστὸς εἰς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ὡς ὁ διαπρεπέστατος ἱεροκῆρυξ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας. Ἰδίᾳ δὲ διακρίνει τοὺς λόγους αὐτοῦ σαφήνεια καὶ ἁπλότης, μεθ' ἧς ἐν αὐτοῖς ἀνεπιτηδεύτως καὶ φυσικῶς ἀναπτύσσονται αἱ διάφοροι θρησκευτικαὶ ἀλήθειαι.

— Ἀγγέλλεται ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ φιλέλληνος καθηγητοῦ κ. *Ἀντωνίου Φραβασίλη* ἔμμετρος μετάφρασις εἰς τὴν Ἰταλικὴν τοῦ τελευταίου δράματος τοῦ κ. *Κλέωνος Ῥαγκαβῆ* «**Ἡράκλειος**».

— Ἐπὶ τῇ 25 Μαρτίου θέλουσιν ἐκδοθῇ ἐκ τῶν μοναδικῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου πωληθησόμενα εὐωνότατα εἰς τὰς ὁδοὺς τὰ ποιήματα τοῦ ἀγαπητοῦ ποιητοῦ Δ. Κόκκου. Τὰ ποιήματα ταῦτα, ἅτινα ἁπλήστως θὰ ἀναγνωσθῶσι, φέρουσι τοὺς τίτλους:

Εἰς ἀποδημοῦσαν Ἑλληνίδα, Στὰ σύνορα, Ὁ Ἑλληνικὸς στρατός, Ἡ Ἑλληνοποῦλα, (ἀνέκδοτον) *Ὁ Μιαούλης, Ἡ Βασιλοπούλα Ἀλεξάνδρα, Ὁ Εὔζωνος* (ἀνέκδοτον), *Ὁ Πετεινὸς τοῦ Καράρη, Ὁ Τράγος τοῦ Συντάγματις, Ἡ πρωτοχρονιά.*

— Δριμεῖαν ἐλάβομεν ἐξ Ὀδησσοῦ διατριβὴν κατὰ τῶν ἐν τῇ εἰκονογραφημένῃ συναδέλφῳ «Κλειοῖ» γραφέντων περὶ τοῦ πρωτοτύπου μυθιστορήματος τοῦ κ. Κ. Σ. Πέρβελη «*Ῥάκη καὶ Σάρωθρον*». Μὴ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς κρίσιν ἢ ἀνάλυσιν τοῦ γνωστοῦ τούτου ἔργου τοῦ κ. Πέρβελη ἁπλῶς παρατηροῦμεν εἰς τὴν ἀξιότιμον συνάδελφον ὅτι προκειμένου

περὶ ἔργου *Ἕλληνος*, ἠδύνατο μὲν νὰ γράψῃ κρίσιν ἢ ἐπίκρισιν, ἀλλ' ὅτι ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τὴν τοσαύτην πικρίαν καὶ τὴν τοιαύτην ἀσκόπον καὶ κατακριτέαν διακωμῴδησιν.

— Ἀπεστάλη ἡμῖν τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ νεωστὶ ἐν Παρισίοις ἐκδοθέντος *λαογραφικοῦ* περιοδικοῦ ὑπὸ τῷ τίτλῳ «Revue des traditions populaires». Τὸ πολύτιμον τοῦτο σύγγραμμα ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς «ἑταιρείας τῶν λαϊκῶν παραδόσεων».

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Τὸ ψῦχος ἐν Ἀφγανιστάν. Ἐξ ἀλληλογραφίας καταχωρισθείσης ἐν τῷ Ἀγγλικῷ *Σκαπανεῖ* (Pioneur) ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς, ὅπως δώσωμεν ἀμυδράν τινα ἰδέαν περὶ τοῦ χειμῶνος, ὃν διέρχεται ἐν Ἀφγανιστὰν ἡ Ἀγγλικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς διακανόνισιν τῶν Ἀφγανικῶν ὁρίων. «Τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυε δύο βαθμοὺς κάτωθι τοῦ μηδενικοῦ. Ἡ ἀναπνοὴ πάντων ἐπήγνυτο εἰς πάγον ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου καὶ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἐδυσκολεύοντο ὡς ἐκ τούτου νὰ κοιμηθῶσι, καίτοι ἐπεσωρεύομεν ἄνωθέν μας ὡς σκεπάσματα, ὅσα ἐνδύματα ἠδυνάμεθα. Ἐγὼ αὐτὸς ἀφυπνισθὴν περὶ τὰ ἐξημερώματα ἐκ τινος ἰσχυροῦ κτύπου, ὅστις κατόπιν ἐνόησα πόθεν προῆλθεν. Ὑπὸ τὴν κλίνην μου εἶχε διαρραγῇ μετὰ κρότου φιάλη περιέχουσα πόσιμον ὕδωρ ἕνεκα τῆς μεταβολῆς αὐτοῦ εἰς πάγον. Ἅπαξ δὲ ἀφυπνισθείς, δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ κοιμηθῶ ἕνεκα τοῦ ἄγαν ὑπερβολικοῦ ψύχους. Περὶ τὴν ἑνάτην τῆς προωΐας τὸ θερμόμετρον μόλις ἐδείκνυεν ἓξ βαθμοὺς καὶ ἡ πῆξις ἐξηκολούθει καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν παρὰ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου. Μετὰ μεσημβρίαν ἐξῆλθον εἰς τὸ κυνήγιον, καίτοι δὲ εἶχον τὸν ἥλιον κατὰ πρόσωπον, ἡ ἀναπνοή μου ἐπήγνυτο ἐπὶ τοῦ μύστακός μου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν. Ὁ δὲ ταλαίπωρος μάγειρος ἠσθάνετο περισσότερον πάντων τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ψύχους. Τὰ ᾠά, λέγει, εἶναι πάγωμένα ἐντελῶς καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδόλως δύναται νὰ τὰ μεταχειρισθῇ. Πρὸς τούτοις ἑνῷ ἐψήνει ἐπὶ τῆς ἐσχάρας τὸ κρέας, ἡ μὲν πρὸς τοὺς ἄνθρακας ὄψις ὀπτᾶται, ἡ δὲ ἀντίθετος ὄψις αὐτοῦ πήγνυται. Τοῦτο ὁμολογῶ δὲν ἀντελήφθην ἰδίοις ὄμμασιν. Ἡ διὰ μελάνης γραφὴ ἀποβαίνει ἀδύνατος. Πάντα τὰ μελανοδοχεῖα περιέχουσι στερεὸν ὄγκον πάγου, καὶ οὐδεμία χρῆσις αὐτοῦ δύναται νὰ γείνῃ διὰ τῆξεως, ἅτε τοῦ μέλανος πηγνυμένου ἐπὶ τοῦ χάρτου πρὶν ἢ ξηρανθῇ. Ὅθεν γράφω διὰ μολυβδίδος. Εἶναι περίεργον πῶς οἱ ἄνδρες καὶ οἱ ὑπηρέται ἀντέχουσιν εἰς τοιοῦτο ψῦχος, ἀλλ' ἐλευθέρα χορήγησις κρέατος, τείου καὶ σάκχαρος καθίστᾳ αὐτοὺς καρτερικούς. Ὀφείλω ὅμως νὰ δηλώσω ὅτι ταῦτα εἶναι πολύτιμος ἀνακούφισις τὴν πρωΐαν καθ' ἣν μετὰ δυσκολίας δύναταί τις νὰ ἐγερθῇ τῆς κλίνης. Ἐξ ἡμῶν νιπτόνται ὀλίγοι καὶ λίαν σπανίως· ἀλλ' ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι ἀξιόμεμπτοι. Ὁσάκις εὑρισκόμεθα εἰς τοιαύτην ἀνάγκην ἀναλαμβάνομεν ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα καθόσον καὶ τῆς ψήκτρας τῶν ὀδόντων ὀφείλομεν νὰ καθαρίζωμεν τὸν ἐπ' αὐτῆς πάγον, ἀνὰ πᾶσαν χρῆσιν αὐτῆς, καὶ ἑνῷ τὰ πάντα περὶ ἡμᾶς εἶναι παγωμένα, δὲν εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ὁ ταλαίπωρος Ἰνδὸς ἀποδυσπετεῖ νὰ ἐγγίσῃ ὕδωρ. Οἱ ὑδροφόροι δὲ εἶναι τὰ μάλιστα ἄξιοι οἴκτου, διότι οὗτοι πληροῦσι τοὺς ἀσκοὺς των ὕδατος ἐκ τῆς ῥεούσης διώρυγος, καί τοι καὶ τοῦτο εἶναι πεπηγμένον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ἀλλὰ κατὰ τὴν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπιστροφήν των, τὸ ὕδωρ, ὅπερ μετακομίζουσι, πήγνυται καὶ ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ἐκ τοῦ ἀσκοῦ ἐκροὴ αὐτοῦ.

Τὰ δριμύτατα ψύχη.—Οἱ μετεωρολόγοι προήγγειλαν ὅτι τὸ ἔαρ ἔσται ἐφετὸς ἐξαιρετικῶς ψυχρόν, δὲν νομίζομεν λοιπὸν ἀκατάλληλον ν' ἀναγράψωμεν τὰ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐπισκήψαντα δριμύτατα ψύχη, ἐξ ὅσων ἡ ἱστορία ποιεῖται μνείαν.

Τῷ 1400 ὅλαι αἱ θάλασσαι τῆς βορείου Εὐρώπης μετεβλήθησαν εἰς πάγους.

Τῷ 1410, ὅπερ ὠνομάσθη ἔτος τοῦ Μεγάλου Χειμῶνος, αἱ πλεῖσται τῶν ἐν Παρισίοις γεφυρῶν παρεσύρθησαν ὑπὸ τῶν πάγων· ἡ μελάνη ἐπάγωνεν εἰς τὴν αἰχμὴν τῶν γραφίδων· ἡ δὲ θνησιμότης ἦτο τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε τὰ σαρκοβόρα ζῷα κατήρχοντο ἐκ τῶν ὀρέων ὅπως καταφάγωσι τὰ ἐγκαταλελειμμένα εἰς αὐτὰ τὰ πρόθυρα τῶν πόλεων πτώματα.

Τῷ 1558 στρατὸς ἐκ 40,000 ἀνδρῶν ἐστρατοπέδευσεν ἐπὶ τοῦ παγωμένου Δουνάβεως, ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἔκοπτον τὸν οἶνον διὰ πελέκεων πωλοῦντες αὐτὸν κατὰ λίτρας.

Ὁ χειμὼν ὑπῆρξε φοβερώτερος τῷ 1709. Ἐν Παρισίοις τὸ ψῦχος ἔφθασεν εἰς 27 βαθμοὺς κάτωθεν τοῦ μηδενικοῦ, οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐθραύσθησαν ἐν ᾧ ἔκρουον, τὰ καρποφόρα δένδρα ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν κατεστράφησαν, ἄνθρωποι δὲ καὶ κτήνη σωρηδὸν ἀπέθνησκον.

Τὸ ἔτος 1795 εἶνε ἡ χρονολογία τοῦ στρατιωτικοῦ ἐκείνου γεγονότος, μοναδικοῦ ἐν τοῖς πολεμικοῖς χρονικοῖς, τῆς καταλήψεως τοῦ ὁλλανδικοῦ στόλου, ἕνεκα τῶν περικυκλωσάντων αὐτὸν πάγων, ἐν Τεξέλ, ὑπὸ ἰλῶν τινων τοῦ γαλλικοῦ... ἱππικοῦ! Ἐν Παρισίοις τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυεν 23 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδενικόν.

Τῷ 1830 ὁ χειμὼν ὑπῆρξε δριμύτατος ἐπίσης ὡς καὶ τῷ 1870 καθ' ὅ, διαρκοῦντος τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, περισσότεροι στρατιῶται ἀπωλέσθησαν ἐκ τοῦ ψύχους ἢ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν ὀβουζίων καὶ σφαιρῶν. Τὸ ψῦχος διήρκεσεν ἐπὶ πολύ, ἐπὶ πολλὰς δ' ἡμέρας ἡ χιὼν ἐκάλυψε τὴν γῆν ὡς πένθιμος σινδών.

Τὰ ψύχη ταῦτα ὑπολείπονται ὅμως πολὺ τῶν παρατηρηθέντων κατὰ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐκδρομὰς εἰς τὸν Βόρειον Πόλον. Οἱ πλοίαρχοι Ῥός, Παίρρυ, Φραγκλίνος εἶδον εἰς τὰς βορείους ἐκείνας χώρας τὸ θερμόμετρον κατερχόμενον μέχρι 48—49—56 βαθμῶν. Ἂν δὲ πιστεύσωμεν εἰς τοὺς ἀστρονόμους, τὰ ψύχη ταῦτα οὐδὲ νὰ συγκριθῶσι θὰ εἶνε δυνατὸν πρὸς τὰ ἀναμένοντα, ἐν μεμακρυσμένῳ εὐτυχῶς μέλλοντι, τὸν ἀτυχῆ ἡμῶν πλανήτην, ὁπόταν ἡ γενικὴ θερμότης ἐκλείψῃ, ὁ δὲ ἥλιος γεγηρακὼς καὶ ὠχρὸς θὰ φαίνηται ὡς ὑπέρυθρος δίσκος ἄνευ λάμψεως καὶ θερμότητος. Εἶνε ζήτημα, ἐὰν τότε ἡ ζωὴ θὰ εἶνε δυνατὴ καὶ ποῖοι ἔσονται οἱ νέοι τῆς ὑπάρξεως ὅροι.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

77. *Αἴνιγμα.*

Πύργος χωρὶς θέμελα, πόρτα καὶ παράθυρι·
Σπάσε τὸν τοῖχό του [illegible] νοικοκύρη.
Πότε γερὸ θὰ τὸν εὑρῇς [illegible] φυλαγμένο·
Καὶ πότε μέσα δράκοντα θὰ κοῦρας φωλιασμένο.

Γ. Κ.

78. *Λεξιγριφος.*

Τὸ πρῶτόν μου θὰ [illegible] Ἑλλάδα,
Σ' τ' ἄρθρα τὸ [illegible]
Τὸ τρίτον μου ἀκρωτήριο [illegible] στὴν Ἀχαΐα,
Καὶ γιὰ νὰ φάγῃ ἔρχεται καθένας τὸ σύνολόν μου.

(ἐξ Ἀγρινίου) Δ. Ι. Χ.

79. *Στοιχεῖογρίφος.*

Ποία μεγάλη θάλασσα, ἀπ' τὰ ὀκτὼ στοιχεῖα
Ποὺ ἔχει, ἂν ἐν [illegible]
Θὰ γίνῃ ἕνας ποταμὸς γνω[illegible];
(Μὰ πρέπει νὰ συμμορφωθ[illegible]
Καὶ ἡ ὀρθογραφία [illegible]

80. *Αἴνιγμα δη[illegible]*

Ἀλμυρὸ καὶ ἀνάλατο
στὸ κλαράκι κρέμεται.

Σ. Π.

81. *Μυθολογικὴ ἐρώτησις.*

Τίς εὐτυχὴς θνητὸς μυθολογεῖται ὅτι πρῶτος ἀπήντησε τὴν Δήμητρα καὶ ποῦ;

82. *Ἱστορικὴ ἐρώτησις.*

Τίς ἦτο ὁ κτήτωρ τῆς Καμαρίνης; (Λίμνης περὶ ἧς πολλὰ πρό τινος ἐγράφησαν ἐν τῇ «Ἑβδομάδι»).

83. *Κρυπτογραφικά.*

(Νὰ καταταχθοῦν αἱ κατωτέρω ἀναμεμιγμέναι λέξεις οὕτως ὥστε ν' ἀποτελεσθῇ λεξιγριφος ἔμμετρος· νὰ εὑρεθῇ δὲ καὶ ἡ λύσις αὐτοῦ).

Τὸ δεύτερό μου πάντοτε γιατὶ δὲν κατέχει
ἀκέρμαν μ' εὑρίσκεις νὰ σὲ κυττάζω κι' ἀπὸ τὸ
σκοπό μου τὴν κυνηγάει ἂν θέλῃς ἀκίνητη
τὸ πρῶτο μ' ὅποιος ἔχει τὴ λύπη διὰ παντοτεινὰ νογάει ἡσυχάζω [illegible] χάσκω ὁ ἔξυπνος κι' ὡσὰν συχνὰ μὲ γνωρίσῃς.

ΤΡΙΡΕΣΙΑΣ

Εἰς τὸν πρῶτον λύτην ἀπάντων προσφέρεται καὶ αὖθις τὸ δίπτυχον τῆς Κυρίας Ἀγγελικῆς Ἰ. Φάχρη.

ΛΥΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. 107

71. Ἕξ, αἴξ.—72. Τὸ φιτίλι καὶ τὸ λάδι τοῦ λύχνου.—73. Ὁ Πολυδεύκης εἰς τὸν ἀδελφόν του Κάστορα.—74. Εἰς ἄθραυστα ᾠά.—75. Εἰς θερμοκρασίαν 50°.—76. Τὸ ὄνειρον.

ΛΥΤΑΙ

Ὁ κ. Κ. Ἰ. Τ. (βραβευθεὶς) αἱ δεσποινίδες Βίττα, Χ. Χ. Κ. καὶ οἱ κ.κ. Κ. Σεβαστόπουλος καὶ Δ. Ἰ. Χατζόπουλος (ἐν Ἀγρινίῳ).

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ ΚΑΙ ΑΔ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ